

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

**APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS
2004 METŲ VEIKLOS
ATASKAITA**

Vilnius, 2005

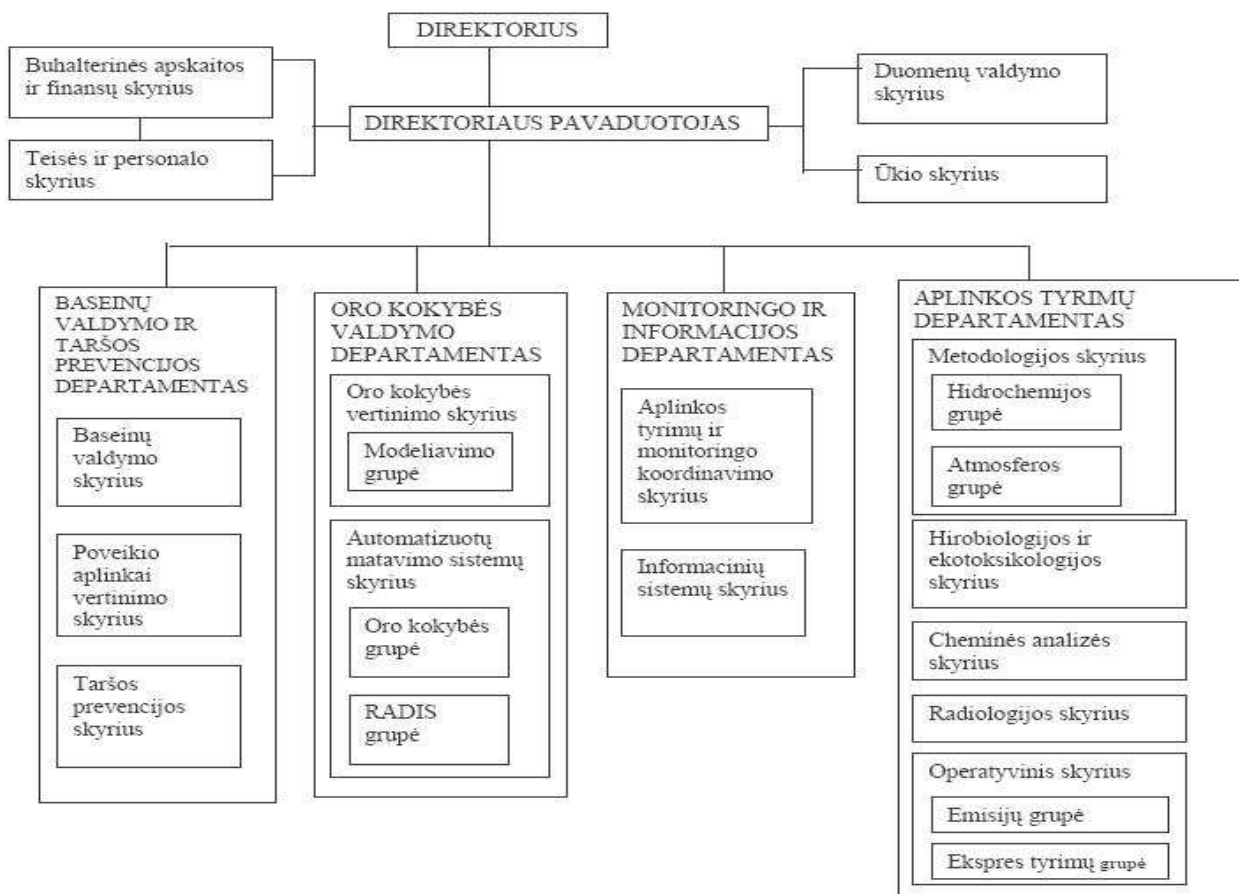
1. Aplinkos apsaugos agentūros misija, struktūra, darbuotojų skaičius

Aplinkos apsaugos agentūros misija - padėti išsaugoti švarią aplinką Lietuvoje, teikiant savalaikę, patikimą ir tikslią informaciją apie aplinkos būklę bei rengiant aplinkos kokybės valdymo planus.

Vadovaujantis Aplinkos ministerijos 2004-2006 strateginiu veiklos planu ir įgyvendinant jame nustatytą strateginį tikslą „Užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę Lietuvos gyventojams“, Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – Agentūra) savo veiklai kelia šiuos pagrindinius strateginius tikslus:

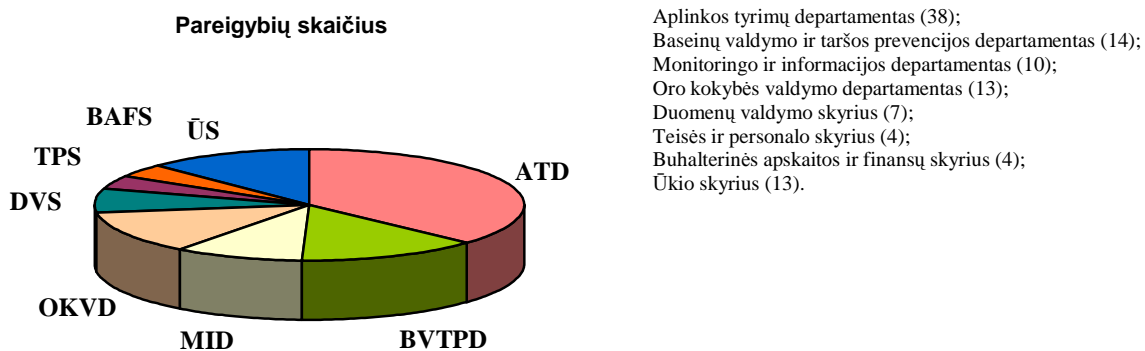
1. Aprūpinti patikima informacija apie aplinkos būklę ir antropogeninio poveikio sąlygotus aplinkos būklės pokyčius valstybės institucijas, tarptautines aplinkosaugines organizacijas ir visuomenę;
2. Užtikrinti vandens apsaugos ir valdymo organizavimą upių baseinų rajonų principu;
3. Užtikrinti stambių pramonės ir žemės ūkio įmonių keliamos taršos integruotą prevencijos ir kontrolės bei aplinkosaugos vadybos ir audito sistemų principų įgyvendinimą.

Aplinkos apsaugos agentūros organizacinę struktūrą sudaro departamentai, skyriai, esantys departamento struktūroje ir skyriai, neesantys departamentų struktūroje, skyrių grupės (1 pav.).

1 pav. Aplinkos apsaugos agentūros organizacinė struktūra

Pagal Aplinkos ministro 2002 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 369 patvirtintą Agentūros struktūrą, Agentūroje 2004 m. buvo 105 pareigybės, iš jų: 48 valstybės tarnautojų ir 57 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis. Lyginant su 2003 m. Aplinkos apsaugos agentūroje pareigybių skaičius padidėjo 3 pareigybėmis, dirbančiųjų valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičius padidėjo 9.

2 pav. Pareigybių skaičius Aplinkos apsaugos agentūros struktūriniuose padaliniuose

2. Agentūros 2004 metų prioritetų įgyvendinimas

AM prioritetas. Aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo užtikrinimas.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Organizuoti oro kokybės vertinimą aglomeracijose, šiems tikslams panaudojant modeliavimą.

2004 metais buvo pradėtas oro kokybės vertinimas matematinio modeliavimo metodu Vilniaus aglomeracijoje taikant naujausią AIRVIRO modelio versiją. Sudaryti SO₂, NO₂, CO, KD10 sklaidos žemėlapiai 2003 m. Vilniaus aglomeracijai. Nustatyta, kad daugiausia problemų, ribinių verčių požiūriu, Vilniui kelia KD10 koncentracijų lygiai, reikalaujantys iš savivaldybės (pagal ES direktyvas) „Taršos mažinimo planų“ ruošimo. Buvo pateikti siūlymai oro kokybės valdymo priemonėms, kurias būtina įtraukti į „Taršos mažinimo planą“, buvo aptarti su Vilniaus savivaldybės Aplinkos apsaugos skyriumi.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Užtikrinti oro kokybės tyrimų pasyviais sorbentais vykdymą, tikslinant zonų ir aglomeracijų ribas bei sąrašus.

Įgyvendinant šį prioritetą, buvo paruošta Aplinkos oro kokybės vertinimo programa 2004-2005 metams naudojant pasyvių sorbentų metodą SO₂, NO₂ ir LOJ vidutinių metinių koncentracijų nustatymui. Programoje, kooperuojant savivaldybių lėšas, dalyvauja 8 savivaldybės. Gauti rezultatai, didesne erdvine skiriamąja geoba, papildys Automatinės monitoringo sistemos sukauptus duomenis ir leis teikti siūlymus Lietuvos zonų ir aglomeracijų ribų bei sąrašo patikslinimui.

AM prioritetas. Vandens išteklių valdymo pagal upių baseinus organizavimas.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Organizuoti baseinų paviršinio vandens telkinių charakteristikų, pagal gamtines savybes, nustatymą.

Vienas iš Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos 2000 m. spalio 23 d. direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus reikalavimų buvo iki 2004 m. pabaigos atlikti upių baseinų rajonų charakterizavimą (apibūdinimą), kuris apima bendrų gamtinių socialinių ir ekonominių sąlygų upių baseinų rajonuose aprašymą, pagal natūralius gamtinius skirtumus vandens telkinių suskirstymą į skirtingus tipus bei vienodo tipo ir būklės vandens telkinių atkarpų išskyrimą bei grupavimą. Tipai atspindi skirtingas natūralias ekologines sąlygas, pagal nuokrypį nuo kurių bus vertinama vandens būklė. Pagal turimus negausius duomenis buvo sudaryta preliminari tipologija, kuri vėliau pagal naujos monitoringo programos ir kitus duomenis bus tobulinama. Taip pat buvo atliktas panašių pagal tam tikrus kriterijus vandens telkinių dalių išskyrimas arba apjungimas. Pagal šiuos darinius bus vertinama vandens telkinių būklė, nustatomi vandensaugos tikslai bei teikiamos ataskaitos Europos Komisijai.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Organizuoti esamo ir planuojamo antropogeninio poveikio vandens telkiniams ir jų aplinkai vertinimą ir nustatyti vandens telkinius, kuriems kyla grėsmė, kad nebus pasiekta gera jų būklė.

2004 m. buvo atliktas antropogeninio poveikio vandens telkiniams ir jų aplinkai vertinimas ir išskirti vandens telkiniai, kuriems kyla grėsmė, kad nebus pasiekta gera būklė. Šie darbai buvo atlikti naudojantis esamais valstybinio aplinkos monitoringo, emisijų į vandens telkinius, žemėnaudos duomenimis bei vandens kokybės modelių rezultatais. Taip pat preliminariai nustatyti labai pakeisti vandens telkiniai, kuriuose dėl fizinių modifikacijų geros būklės pasiekti nepavyks. Ateityje šį išskyrimą reikės patikslinti pagal šio priskyrimo ekonominio tikslingumo vertinimo rezultatus. Buvo atlikta ir vandens naudojimo ekonominė bei vandens paslaugų kaštų atsipirkimo analizė, kurios leidžia nustatyti žmogaus veiklos neigiamo poveikio vandens telkiniams ekonomines-socialines priežastis. Vystant vandens telkinių būklės vertinimo ir

valdymo sistemą pagal šiuo metu turimus duomenis, žinias ir patirtį buvo pasiūlytos preliminarios etaloninių sąlygų vertės kai kuriems parametrams. Ateityje šias vertes reikės peržiūrėti pagal naujus duomenis, taip pat papildyti kitais parametrais. Tuo būdu etaloninės sąlygos taps pagrindu naujai vandens būklės vertinimo sistemai.

AM prioritetas. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės įgyvendinimo sistemos sukūrimas.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Padėti pasirengti regionų aplinkos apsaugos departamentams išduoti TIPK leidimus, taikant ES GPGB informaciniuose dokumentuose keliamus reikalavimus.

2004 metais diegiant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų sistemą buvo parengtos 11 ES geriausių prieinamų gamybos būdų informacinių dokumentų anotacijos svarbiausiems Lietuvos pramonės ir žemės ūkio sektoriams. Aplinkos ministerijos specialistų bei pramonės įmonių ekologų kompetencijai TIPK srityje stiprinti organizuota ir pravesta visa eilė seminarų ir mokymų, kurių metu buvo nagrinėjami ES direktyvose keliami aplinkosauginiai reikalavimai Lietuvos pramonės ir žemės ūkio įmonėms. Teikta metodinė pagalba pramonės įmonėms bei RAAD specialistams rengiant paraiškas bei išduodant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus (toliau TIPK) (iš viso išduota 33 taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai stambiausioms Lietuvos pramonės įmonėms, kurių veikla priskiriama prie Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės direktyvos I – ojo priedo ūkinių veiklų).

Agentūros 2004 metų prioritetas. Pasirengti atskirų gaminių grupių ekologinio ženklo suteikimui.

Diegiant eko-ženklų sistemą Lietuvoje 2004 metais Aplinkos apsaugos agentūra buvo paskirta eko-ženklų suteikimo atskiroms gaminių grupėms kompetentinga institucija. Parengtos dvi pozicijos dėl ES rengiamų kriterijų eko-ženklui gauti šešioms gaminių grupėms. Parengta informacija pramonės įmonėms apie ES patvirtintus eko-ženklų suteikimo kriterijus gaminių grupėms bei informacija apie Globalinį Ekologinį Tinklą, kuris vienija daugiau nei 23 pasaulio šalių eko – ženklą teikiančias kompetentingas institucijas. Organizuotas pozicijų su Lietuvos Pramonininkų konfederacijos ir Lietuvos kaimo turizmo asociacijos atstovais dėl dalyvavimo ES eko-ženklų kriterijų atskiroms gaminių ir paslaugoms rengime.

AM prioritetas. Visuomenės ir įvairių institucijų informavimo apie aplinkos būklę bei jos prognozės užtikrinimas.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Užtikrinti informacijos ir ataskaitų Europos Komisijai bei kitoms tarptautinėms organizacijoms pilną ir savalaikį pateikimą.

Tapusi Europos Sąjungos nare Lietuva turi vykdyti ES prisiimtus įsipareigojimus ir įgyvendinti su jais susijusius uždavinius. Vienas iš svarbių uždavinių – teikti ataskaitas ir informaciją (duomenis) apie ES teisiniuose dokumentuose numatytų reikalavimų įgyvendinimą. Agentūros specialistai pateikė visas planuotas ataskaitas Europos Komisijai, taip pat atsakė į kitų tarptautinių organizacijų pateiktus užklausimus.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Užtikrinti leidinio „Aplinkos būklė 2003“ savalaikį parengimą.

Daug dėmesio skirta ataskaitų apie aplinkos būklę orientavimui į aplinkosauginės politikos tikslų įgyvendinimą ir pažangos vertinimą. 2004 metais buvo išleistas trečias leidinys „Aplinkos būklė 2003“. Leidinio tikslas - supažindinti su aktualiausiomis aplinkosauginėmis problemomis Lietuvoje, kurioms spręsti reikia bendrų visuomenės, vykdomosios valdžios bei politinių institucijų pastangų. Leidinyje siekta parodyti Lietuvos aplinkos būklės raidą ir palyginti šalies situacija su kitų Europos šalių aplinkos būkle. Leidinyje informacija pateikiama rodiklių pagalba. Leidinio struktūra išliko mažai pakitusi, išlaikytas Europos aplinkos agentūros (EEA)

Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) koncepcijos pagrindu sukurtas DPSIR modelis. Pateikiant atskirų sektorių būklės indikatorius turi būti parodoma tiek nagrinėjamos problemos įtakojamos aplinkos būklės raida Lietuvoje, tiek ir situacija Europiniame kontekste.

AM prioritetas. Kiti Aplinkos ministerijos prioritetai.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Parengti Valstybinę aplinkos monitoringo programą 2005-2010 m. ir atnaujinti su tuo susijusią teisinę bazę.

Vienas iš svarbiausių Agentūros prioritetinių darbų buvo Valstybinės aplinkos monitoringo 2005-2010 metais programos rengimas. Naujai rengiama programa atitinka Europos Sąjungos direktyvų reikalavimus aplinkos būklės matavimų kiekiui ir kokybei ir atitinka svarbiausius nacionalinius informacijos apie aplinkos būklę poreikius. Programoje apibrėžiami aplinkosauginiai tikslai ir uždaviniai, kurių įgyvendinimui būtini gamtinės aplinkos būklės stebėjimai nacionaliniu mastu, numatomos šių uždavinių įgyvendinimo priemonės, jų apimtys ir vykdytojai, priemonių finansavimo sistema, lėšų poreikis ir paskirstymas iki 2010 metų.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Pabaigti pasirengimą baigiamajam laboratorijų akreditacijos etapui.

Vienas didžiausių 2004 m. pasiekimų – Agentūros Aplinkos tyrimų departamento laboratorijos akreditacija. 2004 m. buvo įdiegta laboratorijų darbo organizavimo ir kokybės sistema, atitinkanti standarto LST EN ISO 17025 reikalavimus, ir laboratorija buvo akredituota pagal atitinkamas procedūras Lietuvos nacionaliniame akreditacijos biure (1 priedas). Įgyta akreditacija patvirtina, kad Agentūros Aplinkos tyrimų departamente veikia kokybės sistema, dirba kompetetingi darbuotojai, o gaunami tyrimų rezultatai yra techniškai pagrįsti ir pripažinti tarptautiniu mastu.

Agentūros 2004 metų prioritetas. Užtikrinti savalaikį aplinkos komponentų kokybės kontrolės metodų normatyvinių dokumentų parengimą bei kokybės sistemos plėtojimą.

Aplinkos kokybės tyrimų metodų, atitinkančių ES direktyvų reikalavimus, įdiegimas yra vienas iš svarbiausių sąlygų patikimai informacijai apie aplinkos kokybę gauti. Lietuvos aplinkosaugos normatyvinė bazė papildyta aštuoniolika aplinkos kokybės tyrimo metodų. Toliau plėtotą Aplinkos tyrimų departamento laboratorijose aplinkos kokybės tyrimų kokybės sistema. Be vidinės kokybės kontrolės yra vykdoma išorinė kokybės kontrolė, dalyvaujant tarptautiniuose palyginamuosiuose bandymuose.

Atsiradę nauji Agentūros prioritetai. Sukurti atliekų, pakuočių bei pakuočių atliekų tvarkymo bei nuotekų apskaitos duomenų surinkimo sistemas, užtikrinančias pilnos ir patikimos informacijos teikimą.

2003 metų pabaigoje Agentūros struktūra (1 pav.) buvo papildyta savarankišku Duomenų valdymo skyriumi, kuriam buvo išskeltas didžiulis uždavinys per ateinančius dvejus metus sukurti pilnai funkcionuojančias integruotas atliekų, nuotekų bei išmetimų į orą apskaitos duomenų bazes, įgalinančias kaupti ir analizuoti informaciją visais reikiamais pjūviais. Šios duomenų bazės taip pat atitiks ir aplinkos teršalų registrų EPER bei PRTR reikalavimus.

2004 m. surinkti pilną ir patikimą informaciją apie susidariusias bei sutvarkytas atliekas, pakuotes, pakuočių atliekas bei nustatyti, ar tai yra pakankamai ir tinkamai tvarkoma tapo prioritetiniu uždaviniu – įstojusi į ES, Lietuva įsipareigojo tvarkyti atliekas pagal Europos bendrijos reikalavimus.

Atliekų apskaitoje Agentūra yra atsakinga už apskaitos organizavimą regioniniame lygmenyje ir agregavimą nacionaliniu mastu, renkamų duomenų pilnumo ir patikimumo užtikrinimą, skirtingų apskaitos sričių duomenų integravimą į vieningą apskaitos sistemą,

surinktų duomenų analizę ir apibendrinimą, duomenų ir informacijos teikimą nacionalinėms bei tarptautinėms institucijoms, visuomenei.

Siekdama tobulinti atliekų apskaitos metodus, Agentūra aktyviai dalyvavo EUROSTAT grantų programoje, apimančioje atliekų statistikos tobulinimo projektus. Finansavimą gavo 2 projektiniai pasiūlymai. Kuriamoje atliekų apskaitos informacinėje sistemoje 2004 m. buvo įdiegtos 6 duomenų bazės.

Agentūra 2004 m. produktyviai išnaudojo EUROSTAT siūlomą pagalbą nuotekų apskaitos srityje, įvykdė bandomąją studiją, kurios metu gauti duomenys buvo panaudoti EUROSTAT/OECD klausimynui užpildyti bei pateiktas projektinis pasiūlymas, kurio tikslas sukurti nuotekų apskaitoje duomenų surinkimo sistemą, tenkinančią ES reikalavimus, gavo finansavimą.

Pakuočių ir pakuočių atliekų apskaitos sistemos diegimas pasirodė itin sudėtingas, nes daugiau nei 50% ataskaitų buvo užpildytos klaidingai, o RAAD fiziškai nepajėgūs atlikti pateiktos informacijos patikrinimą. Turint omeny, kad ataskaitas pateikė tik 30% potencialių ataskaitų teikėjų, akivaizdi tapo pakuočių ir pakuočių atliekų apskaitos sistemos koregavimo būtinybė.

AM prioritetai	Agentūros prioritetai	Įgyvendinta/ neįgyvendinta	Pastabos
Aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo užtikrinimas	Organizuoti oro kokybės vertinimą aglomeracijose, šiems tikslams panaudojant modeliavimą	Įgyvendinta	
	Užtikrinti oro kokybės tyrimų pasyviais sorbentais vykdymą, tikslinant zonų ir aglomeracijų ribas bei sąrašus	Įgyvendinta iš dalies	Prioritetas ir 2005 metais
Vandens išteklių valdymo pagal upių baseinus organizavimas	Organizuoti baseinų paviršinio vandens telkinių charakteristikų, pagal gamtines savybes, nustatymą	Įgyvendinta	
	Organizuoti esamo ir planuojamo antropogeninio poveikio vandens telkiniams ir jų aplinkai vertinimą ir nustatyti vandens telkinius, kuriems kyla grėsmė, kad nebus pasiekta gera jų būklė.	Įgyvendinta	
Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės įgyvendinimo sistemos sukūrimas	Padėti pasirengti regionų aplinkos apsaugos departamentams išduoti TIPK leidimus, taikant ES GPGB informaciniuose dokumentuose keliamus reikalavimus.	Įgyvendinta iš dalies	Prioritetas ir 2005 metais
	Pasirengti atskirų gaminių grupių ekologinio ženklo suteikimui	Įgyvendinta	
Visuomenės ir įvairių institucijų informavimo apie aplinkos būklę bei jos prognozės užtikrinimas	Užtikrinti informacijos ir ataskaitų Europos Komisijai bei kitoms tarptautinėms organizacijoms pilną ir savalaikį pateikimą	Įgyvendinta iš dalies	Prioritetas ir 2005 metais
	Užtikrinti leidinio "Aplinkos būklė 2003" savalaikį parengimą	Įgyvendinta iš dalies	Prioritetas ir 2005 metais
Kiti Aplinkos ministerijos prioritetai	Parengti Valstybinę aplinkos monitoringo programą 2005-2010 m. ir atnaujinti su tuo susijusią teisinę bazę	Įgyvendinta	
	Pabaigti pasirengimą baigiamajam laboratorijų akreditacijos etapui	Įgyvendinta	
	Užtikrinti savalaikį aplinkos komponentų kokybės kontrolės metodų normatyvinių dokumentų parengimą bei kokybės sistemos plėtojimą	Įgyvendinta	
Naujai atsiradę Agentūros prioritetai	Sukurti atliekų, pakuočių bei pakuočių atliekų tvarkymo bei nuotekų apskaitos duomenų surinkimo sistemas, užtikrinančias pilnos ir patikimos informacijos teikimą.	Įgyvendinta iš dalies	Prioritetas ir 2005 metais

3. Prioritetų įgyvendinimo būdai

3.1. Agentūros darbuotojai 2004 metais rengė teisės ir norminius aktus, reglamentuojančius monitoringo sistemos organizavimą, aplinkos kokybės vertinimo procedūras nuo duomenų surinkimo iki informacijos pateikimo. Iš viso buvo parengta apie du šimtus teisės aktų, iš jų: 5 LR Vyriausybės nutarimai bei jų projektai, 40 LR aplinkos ministro įsakymai, ir kiti teisės ir norminiai aktai.

1 lentelė. Teisės ir normatyvinių aktų, reglamentuojančių aplinkos kokybės vertinimo procedūras nuo duomenų surinkimo iki informacijos pateikimo bei monitoringo sistemos organizavimo, sąrašas

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. D1-229 “Dėl Lietuvos standartų taikymo” (Žin., 2004, 78-2763). 1. LST EN 1948-1:2000. Stacionariųjų šaltinių išmetamieji teršalai. Polichlordibenzodioksino (PCDD) ir polichlordibenzofurano (PCDF) koncentracijos nustatymas. 1 dalis. Ėminių ėmimas”; 2. LST EN 1948-2:2000. Stacionariųjų šaltinių išmetamieji teršalai. Polichlordibenzodioksino (PCDD) ir polichlordibenzofurano (PCDF) koncentracijos nustatymas. 2 dalis. Ekstrahavimas ir gryninimas”; 3. LST EN 1948-3:2000. Stacionariųjų šaltinių išmetamieji teršalai. Polichlordibenzodioksino (PCDD) ir polichlordibenzofurano (PCDF) koncentracijos nustatymas. 3 dalis. Identifikavimas ir kiekybinė analizė.	Dokumentas reglamentuoja PCDD ir PCDF nustatymo stacionariųjų šaltinių išmetamuose teršaluose metodą, kuris atitinka ES direktyvų reikalavimus
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. D1-713 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento LAND 63-2004 patvirtinimo”, (Žin. 2005, Nr. 4-82)	Normatyvinis dokumentas reglamentuoja chloridų nustatymą vandenyje pagal ES reikalavimus
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. D1-193 “Dėl aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento LAND 45-2003 patvirtinimo”, (Žin., 2004, Nr. 64-2287)	Normatyvinis dokumentas reglamentuoja cheminių medžiagų ekotoksiškumo tyrimus
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND “Vandens kokybė. Nitrato nustatymas vandenyje fotometriniu metodu su sulfosalicilo rūgštimi (ISO 7890-3:1988)” projektas	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio nitrato nustatymą vandenyje pagal ES direktyvų reikalavimus, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. D1-228 “Dėl Lietuvos standartų taikymo” (Žin., 2004, Nr.78-2762) LST ISO 11083:2002 Vandens kokybė. Chromo (VI) nustatymas Spektrometrinis metodas, vartojant 1,5-difenilkarbazidą (tapatus ISO 11083:1994)”	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio chromo (VI) nustatymą vandenyje pagal ES direktyvų reikalavimus, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	Metodas “Vandens kokybė. Paviršiaus aktyviųjų medžiagų analizė. Anijoninių paviršiaus aktyviųjų medžiagų nustatymas, matuojant metileno mėlio rodiklį”	Parengta standartinė veiklos procedūra RAAD VAKS, reglamentuojanti anijonų paviršiaus aktyviųjų medžiagų nustatymo metodą

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND "Vandens kokybė. Biologinių mėginių ėmimo metodika. Nurodymai kaip išgriebti bentalės makrobestuburių pavyzdžius" (LST EN 27828) projektas	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio biologinių mėginių ėmimo metodiką, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND "Vandens kokybė. Biocheminių parametrų nustatymas. Spektrometrinis chlorofilo 'a' koncentracijos nustatymas" (ISO 10260) projektas	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio chlorofilo „a“ koncentracijos vandenyje nustatymą, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND „Vandens kokybė. Kiekybinių semtuvų bentalės makrobestuburiams nuo akmeningo sekliųjų vandenų dugno išgriebti konstrukcija ir naudojimas" (LST EN 28265) projektas	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio bentalės makrobestuburių mėginių ėmimo metodiką, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND "Vandens kokybė. Makrobestuburių mėginių ėmimas giliuose vandenyse" (LST EN ISO 9391) projektas	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio makrobestuburių mėginių ėmimo giliuose vandenyse metodiką, projektas
Normatyvinių dokumentų rengimas, analitinių metodų tobulinimas bei naujų įdiegimas	LAND 64 – 2004 "Radioaktyvaus Sr-90 nustatymas aplinkos elementų mėginiuose" projektas.	Normatyvinio dokumento, reglamentuojančio Sr-90 nustatymo metodą, projektas
Aplinkos ir taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų laboratorinė kontrolė	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. D1-711 "Dėl leidimų atlikti aplinkos ir taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų tyrimus išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo" (Žin., 2005, Nr. 4-81)	Parengtas pagal aplinkos ministro 2004-01-29 įsakymu Nr.D1-51 patvirtintą kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių planą ir keičia „Leidimų išdavimo aplinkos ir jos taršos šaltinių laboratoriniams matavimams atlikti tvarką“ (Žin., 1999, Nr.3-89).
Aplinkos ir taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų laboratorinė kontrolė	LR aplinkos ministro 2005 m. sausio 20 d. įsakymas Nr.D-37 "Dėl regionų aplinkos apsaugos departamentų Valstybinės analitinės kontrolės skyrių atliekamų tyrimų dokumentų formų patvirtinimo"	Atitinka AM teisės aktus (parengta 15 formų)
Aplinkos ir taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų laboratorinė kontrolė	LR aplinkos ministro įsakymas "Dėl aplinkos ministro 2001 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 171 "Dėl vandens išteklių naudojimo ir teršalų, išleidžiamų su nuotekomis, pirminės apskaitos ir kontrolės tvarkos patvirtinimo" pakeitimo"	Aplinkos ministro įsakymo pakeitimas papildytas naujais standartais ir reikalavimais nuotekų mėginių paėmimui automatiniais mėginių semtuvais, parengta užplombavimo akto forma.
Aplinkos ir taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų laboratorinė kontrolė	LR aplinkos ministro įsakymo "Dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarkos patvirtinimo" pakeitimai: IV skyriaus "Ūkio subjektų taršos šaltinių monitoringas" ir V skyriaus "Oro (poveikio aplinkos orui) monitoringas" ir "Vandens (poveikio paviršiniam vandeniui) monitoringas" (Žin., 2004, Nr. 181-6712)	Papildyti ir pakeisti skyriai: "Ūkio subjektų taršos šaltinių monitoringas", "Oro (poveikio aplinkos orui) monitoringas" ir "Vandens (poveikio paviršiniam vandeniui) monitoringas".
Hidrografinio tinklo apsaugos	LRV nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl draudimo statyti	Vykdančią Vyriausybės kanclerio

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
reglamentavimas	hidroelektrinę ant Nemuno“ projekto Nr. IXP-3176“ projektas	pavedimą parengtas LRV nutarimo projektas, kuriame pateikiama Vyriausybės pozicija - nepritarti Seimo nutarimo „Dėl draudimo statyti hidroelektrinę ant Nemuno“ projektui Nr. IXP-3176.
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LRV nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. IXP-3214(2)“ projektas	Vykdamas Vyriausybės kanclerio pavedimą parengtas LRV nutarimo projektas, kuriame pateikiama Vyriausybės pozicija - pritarti LR vandens įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. IXP-3214(2).
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d įsakymas Nr. D1-647 „Dėl ežerų valymo poveikio aplinkai vertinimo rekomendacijų R 44-05 patvirtinimo“.	Pateikiamos konkrečios rekomendacijos dėl ežerų valymo poveikio aplinkai vertinimo atrankos, poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos sudėties.
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. D1-695 „Dėl duomenų, teikiamų registruoti Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių valstybės kadastrė, rengimo metodikos patvirtinimo“.	Nustatyta pirminių kadastrinių duomenų apie vandens telkinius pateikimo registruoti upių, ežerų ir tvenkinių valstybės kadastrė metodika. Duomenys apie vandens telkinius yra būtini reglamentuojant jų apsaugą.
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. D1-187 „Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukiojimo vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 58-2073).	Nustatytos bendros aplinkosaugos sąlygos plaukiojimui plaukiojimo priemonėmis, atsisakant ankščiau galiojusios leidimų sistemos, nustatytas sąrašas vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas yra ribojamas griežčiau ar nustatyti kitokie apribojimai nei bendrose sąlygose.
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. D1-266 „Dėl 2004 m. balandžio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-187 „Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukiojimo vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 79-2816)	Nustatyta aplinkosaugos sąlyga, išskyrus atskirus atvejus, draudžianti plaukiojimą savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis iki liepos 1 d.
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. D1-309 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl	Tipinėse taisyklėse nurodoma kokia informacija pateikiama rengiant

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
	tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 96 - 3563).	konkretaus tvenkinio taisyklės, pateikti aplinkosaugos reikalavimai, kurių būtina laikytis eksploatuojant tvenkinius ir jų hidrotechnikos statiniu
Hidrografinio tinklo apsaugos reglamentavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. vasario 18 d. įsakymas Nr. D1-75 „Dėl aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl leidimų vandens lygiui keisti tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 34-1118).	Leidimų išdavimas perduotas AM regionų aplinkos apsaugos departamentams, nurodyti aplinkosaugos reikalavimai, kurių būtina laikytis vandens lygio žeminimo ir atstatymo metu.
Visuomenės informavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. vasario 9 d. įsakymas Nr. D1-63 “Dėl leidinio “Aplinkos būklė 2003” rengimo”	Dėl leidinio “Aplinkos būklė 2003” rengimo, darbų planų patvirtinimo
Visuomenės informavimas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. D1-640 “Dėl leidinio “Aplinkos būklė 2004” rengimo”	Dėl leidinio “Aplinkos būklė 2004” rengimo, darbų planų patvirtinimo
Monitoringas	LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. D1-436 “Dėl Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo”	Patvirtinti bendrieji savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatai
Monitoringas	LR aplinkos ministro 2004 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. D1-102 “Dėl valstybinės aplinkos monitoringo programos rengimo darbo grupių sudarymo”	Sudarytos darbo grupės iš įvairių sričių specialistų, Valstybinės aplinkos monitoringo 2005-2010 m. programai rengti
Monitoringas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 9 d. įsakymas Nr. D1-628 “Dėl Aplinkos ministro 2003 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. 230 “Dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarkos patvirtinimo” pakeitimo” (Žin., 2004, 181-6712)	Pakeistas ankstesnis įsakymas “Dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarkos patvirtinimo
Monitoringas	LR Vyriausybės nutarimo “Dėl Valstybinės aplinkos monitoringo 2005-2010 metų programos patvirtinimo” projektas	Valstybinė aplinkos monitoringo 2005-2010 metų programa (su priedais)
Ekologinio produktų grupių ženklavimo sistema	LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. D1-434 “Dėl kompetentingos institucijos už Europos Sąjungos ekologinio ženklo produktų grupėms suteikimą paskyrimo“ (Žin., 2004, Nr. 130- 4678).	Paskirta kompetentinga institucija
Ekologinio produktų grupių ženklavimo sistema	Lietuvos Respublikos pozicija pateikta 2004 m. rugsėjo 29d. ES Eko – Ženklo Reguliavimo Komiteto susitikimui.	Pritarta Europos Ekologinio Ženklavimo Tarybos paskirtos darbo grupės parengtiems Europos Bendrijos eko – ženklo suteikimo kriterijų projektams keturioms gaminių grupėms: asmeniniams ir nešiojamiems kompiuteriams, plovikliams indams plauti rankomis ir universaliems valikliams ir valikliams pasižymintiems higieninėmis savybėmis bei turistų

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
		stovyklaviečių paslaugoms.
Ekologinio produktų grupių ženklinimo sistema	Lietuvos Respublikos pozicija pateikta 2004 m. gruodžio 9d. ES Eko – Ženklo Reguliavimo Komiteto susitikimui	Pritarta parengtiems Europos Bendrijos eko – ženklo suteikimo tepalams kriterijų projektui
Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimų išdavimo sistemos įgyvendinimas	LR aplinkos ministro 2004 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. D1-368 „Dėl aplinkos ministro 1999 m. lapkričio 30 d. įsakymo Nr. 387 „Dėl aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento LAND 32-99 „Gamtos išteklių naudojimo leidimų išdavimo ir gamtos išteklių naudojimo limitų bei leistinos taršos į aplinką normatyvų nustatymo tvarka“ patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 107-4013)	Pakeitimo tikslas –leidimų koregavimo procedūros tikslinimas pasikeitus ūkinės veiklos vykdytojui.
Informacijos apie pramoninę taršą teikimas Europos Komisijai	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. D1-630 „Dėl ataskaitų apie 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyvos 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės įgyvendinimą rengimo ir teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 181-6714).	Patvirtintas ataskaitų apie 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyvos 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės įgyvendinimą rengimo ir teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašas, perkeliantis Europos Komisijos sprendimu 2003/241/EB patvirtintą ataskaitų teikimo klausimą.
EMAS	LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. D1 – 435 „Dėl organizacijų, savanoriškai dalyvaujančių Europos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS), registracijos, registracijos sustabdymo, atnaujinimo ir atsisakymo įregistruoti tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130- 4679)	Patvirtintas įmonių, įdiegusių EMAS, registracijos tvarkos aprašas
Atliekų tvarkymo apskaita	Dalyvauta rengiant LR aplinkos ministro 2004 m. birželio 18 d. įsakymo Nr. D1-344 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 26 d. įsakymo Nr. 473 „Dėl Polichlorintų befinilų ir polichlorintų terfinilų (PCB/PCT) tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą	Parengta įrangos, turinčios PCB, inventorizacijos ataskaitos forma bei jos pildymo aprašas.
Atliekų tvarkymo apskaita	LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. D1-461 „Dėl Atliekas tvarkančių įmonių registravimo instrukcijos patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 136-4974)	Parengta instrukcija, kuri nustato atliekas tvarkančių įmonių įregistravimo, perregistravimo bei išregistravimo tvarką atliekas tvarkančių įmonių registre, klaidingų duomenų taisyklą šiame registre, duomenų (informacijos) apie atliekų tvarkytojus teikimą ir skelbimą.
Atliekų tvarkymo apskaita	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. D1-657 „Dėl Pirminės atliekų apskaitos ataskaitos ir atliekų apskaitos ataskaitos duomenų surinkimo, apdorojimo ir ataskaitų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 184-6809)	Parengtas aprašas, kuris nustato atliekų apskaitos ataskaitų, kurias įmonės privalo rengti pagal Atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimus, duomenų teikimo ir surinkimo, duomenų kokybės užtikrinimo, metinių ataskaitų apie atliekų susidarymą ir tvarkymą rengimo

Sritis	Teisės aktų pavadinimas	Atlikta
Atliekų tvarkymo apskaita	Dalyvauta rengiant LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. D1-706 „Dėl aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 348 „Dėl Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą	bei informacijos teikimo tvarką. Parengta į vidaus rinką išleistų pakuočių metinės apskaitos ataskaitos forma bei jos pildymo aprašas.
Baseininis valdymas	LR Vyriausybės nutarimo „Dėl Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonų koordinacinių tarybų sudėties ir nuostatų patvirtinimo“ projektas	Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonų koordinavimo tarybų nuostatuose nustatyti Tarybų tikslai, uždaviniai, funkcijos, darbo organizavimo ir jų sudėties formavimo principai. Aplinkos apsaugos agentūra paskirta atsakinga institucija už upių baseinų rajonų koordinavimo tarybų darbo organizavimą.
Baseininis valdymas	LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. D1-692 „Dėl aplinkos ministro 2002 m. birželio 14 d. įsakymo Nr. 323 „Dėl kompleksinės Nemuno žemupio ir Kuršių marių vandens išteklių apsaugos ir racionalaus naudojimo programos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. 4-76)	Pakeista kai kurių programos priemonių įvykdymo data iš 2004 m. 2005 m.
Baseininis valdymas	LR aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymas Nr. D1-573 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymų pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 168-6209)	Aplinkos ministro įsakymuose pakeistos arba patikslintos kai kurios šiuose įsakymuose vartojamos sąvokos
Teritorijų planavimas	LR Vyriausybės 2004 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1428 “Dėl LR Vyriausybės 1996 m. birželio 19 d. nutarimos Nr. 721 “Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatų ir LR teritorijų planavimo duomenų banko nuostatų patvirtinimo” pakeitimo”	Pakeisti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatai ir LR teritorijų planavimo duomenų banko nuostatai

3.2. Organizaciniai prioritetų įgyvendinimo būdai.

3.2.1. Aplinkos kokybės tyrimai bei duomenų ir informacijos apie aplinkos būklę kaupimas.

3.2.1.1. Valstybinės aplinkos monitoringo programos priemonių, kurių įgyvendinime dalyvavo Agentūra, įgyvendinimas 2004 m.

Svarbiausi Valstybinės aplinkos monitoringo programos įgyvendinimo organizaciniai-administraciniai ypatumai. 2004 m. Aplinkos ministerija, įgyvendindama Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymą (Žin., 1997, Nr. 112-2824), rengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Valstybinės aplinkos monitoringo 2005-2010 metų programos patvirtinimo“ projektą. Ši programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, Valstybinėje aplinkos monitoringo programoje (pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 1 d. protokolu Nr. 27) nurodytais valstybinio aplinkos monitoringo įgyvendinimo etapais ir terminais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto 2004 m. rugsėjo 9 d. sprendimu „Dėl Nacionalinės aplinkos monitoringo programos įgyvendinimo 2005-2010 metais principinių nuostatų“. Patvirtinus teikiamą nutarimo projektą, bus reglamentuota ES direktyvų reikalavimus aplinkos būklės matavimų kiekiui ir kokybei atitinkanti bei svarbiausius nacionalinius informacijos apie aplinkos būklę poreikius tenkinanti aplinkos monitoringo priemonių sistema ir jos minimalios apimtys, taip sudarant sąlygas priimti veiksmingas aplinkosaugos politikos priemonės ir valdyti aplinkos kokybę tiek nacionaliniu, tiek Europos mastu.

Nutarimo projektu tvirtinamos Valstybinės aplinkos monitoringo 2005-2010 metų programos projektą rengė aplinkos ministro 2004 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. D1-102 sudarytos Valstybinės aplinkos monitoringo programos rengimo darbo grupės.

Priemonių įgyvendinimo sėkmingumas. Lyginant su 2002-2003 m. darbų sezonais, suplanuotos 2004 m. monitoringo priemonės buvo įgyvendintos sėkmingai. Šiais metais buvo vykdyta 97% (2 priedas).

Monitoringą pagal funkcijas privalančios vykdyti Aplinkos ministerijos institucijos – Agentūra, AM regionų aplinkos apsaugos departamentai vandens monitoringo darbus įgyvendino artimu 100% sėkmingumu (2001 m. – 82-95%, 2002 m. – 78-99%, 2003 m. – 97-100%) (pagal 2004 m. darbų planus, vandens mėginiai buvo paimti visose upių ir ežerų monitoringo vietose, šiuo metu vyksta duomenų surinkimas ir patikra, todėl monitoringo įgyvendinimo efektyvumas bus įvertintas vėliau), oro monitoringo dalis, apimanti oro kokybės stebėjimus aglomeracijose ir zonoje, buvo įgyvendinta efektyviai – surinkta apie 90% planuotų duomenų (2001 m. – rankinės matavimo stotys 57%, automatizuotos – 0%, 2002 m. – automatizuotos stotys 53%, 2003 m. – 69%), radiacinio fono stebėjimo metu gauta 90% kokybiškų duomenų (radiacinio fono monitoringo duomenys pilnai surinkti visose stotyse, išskyrus Mačionių ir Tilžės stotis, kurių veiklą dar būtina atstatyti).

Aplinkos stebėjimo ir būklės analizės darbus atitinkamose monitoringo temose vykdžiusios mokslo ir studijų institucijos, su kuriomis, kooperuojant lėšas, buvo sudarytos 22 mokslo tiriamojo darbo sutartys, įgyvendino 80 – 100% sėkmingumu (5 priedas).

Pagrindinės problemos. Kaip ir kasmet, 2004 metais egzistavo monitoringo darbų finansavimo problema, įtakojusi tiek Aplinkos ministerijos institucijų, tiek mokslo ir studijų įstaigų, vykdžiusių aplinkos monitoringą, darbų efektyvumą. Lėšų trūkumas, ilgai trunkanti, komplikauta lėšų paieškos procedūra ir to sąlygotas vėlyvas jų paskyrimas lėmė užsitęsusių techninių nesklandumų šalinimo ir įrangos atnaujinimo procesą, palaikant automatizuotų miesto

oro kokybės stočių bei radiacinio fono stebėjimo stočių tinklus. Vėlyvas lėšų paskyrimas sudarė keblumą įgyvendinant ir monitoringo temas, vykdomas mokslo ir studijų įstaigų. Pastarieji vykdytojai vėl buvo priversti naudoti kitų programų lėšas monitoringo darbų atlikimui, dalis darbų buvo pradėti pavėluotai.

Kitose monitoringo srityse pagrindinės problemos irgi buvo susijusios su finansavimo nepakankamumu. Nebuvo skirta lėšų naujų pagrindinių priemonių AMS ir RADIS monitoringo tinklų tobulinimo įsigijimui. Kokybiškai patikimų duomenų kiekis AMS tinkle pakankamas tais atvejais, kai matavimai atliekami naudojant pamatinius metodus, tačiau DOAS principu tiriamų oro priemaišų duomenų surinkimas yra mažesnis nei reikalaujama ES direktyvose, todėl 2005 metais, įvertinus turimą patirtį, planuojama pakeisti visas DAOS principu matuojančias stotis.

3.2.1.2. Agentūros Aplinkos tyrimų departamentas dalyvavo **aplinkos tyrimų programose**, tame tarpe ir ypatingų ekologinių situacijų (YES) tyrimuose. Jų metu buvo paimta beveik tūkstantis mėginių, atlikta daugiau nei 7 tūkstančiai analizių bei 25 kontroliniai matavimai (3 priedas).

3.2.1.3. Aplinkos taršos statistinė apskaita. 2004 m. Agentūra vykdė aplinkos taršos ir gamtos resursų naudojimo apskaitą pagal įmonių valstybinės statistinės apskaitos ataskaitų už 2003 m. duomenis.

Teršalų emisijos į aplinkos orą. 2003 m. valstybinę išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitą vykdė 1081 įmonės (2002 m. – 1086). Pagal įmonių teikiamas ataskaitas stacionariuose taršos šaltiniuose susidarė 362 tūkst. t teršalų, iš kurių 274 tūkst. t (76%) sugaudyta ir nukenksmintą valymo įrenginiuose, o 88 tūkst. t (24%) pateko į atmosferą. Teršalų struktūra išliko panaši kaip ir 2002 m. Didžiausią teršalų dalį sudarė skystieji ir dujiniai teršalai – 95% (83 tūkst. t), kuriuose sieros dvideginio buvo 25% (21 tūkst. t), anglies monoksido 26% (22 tūkst. t), azoto oksidų – 14% (12 tūkst. t). Lyginant su 2002 m. iš stacionarių taršos šaltinių išmetimų apskaityta 6 tūkst. t mažiau.

Vandens išteklių naudojimas ir nuotekų išleidimas. Šiuo metu vykdoma statistinė nuotekų apskaita tik iš dalies tenkina ES reikalavimus. Nors ji apima visas nuotekų tvarkymo grandis, ir šiuo požiūriu atitinka ES taikomas apskaitos principus, įmonės (nuotekų išleidėjai) pateikia ne visą reikalaujamą informaciją, o pateikti duomenys dažnai yra nepatikimi. Kita problema – statistinėje nuotekų apskaitoje naudojamas nuotekų valymo įrenginių, nuotekų surinkimo sistemų ir nuotekų valymo efektyvumo klasifikavimas neatitinka Europos Tarybos miestų nuotekų valymo direktyvos 91/271/EEB reikalavimų. Dalis duomenų, reikalingų pildyti ataskaitas ES institucijoms (Europos Komisijai ir EUROSTAT), šiuo metu yra nerenkami. Dėl išvardintų problemų Lietuva kol kas yra pajėgi pateikti tik 20-30% duomenų, reikalingų EUROSTAT/OECD klausimyno užpildymui. Daugelis šiuo metu rengiamo klausimyno, skirto nustatyti Europos Tarybos miestų nuotekų valymo direktyvos 91/271/EEB reikalavimų vykdymą, taip pat liktų neatsakyti. Todėl nuotekų apskaitos duomenų surinkimo sistema turi būti iš esmės tobulinama. Agentūrai pavyko gauti EUROSTAT finansavimą pagal pateiktą projektą, kurio pagalba per 2005 metus bus parengti pasiūlymai nuotekų apskaitos sistemos tobulinimui.

2003 m. vandens išteklių naudojimo ir nuotekų išleidimo apskaitą vykdė 1434 įmonės (2002 m. – 1350). 2003 m. Lietuvoje buvo paimta 6024,8 mln. m³ paviršinio bei požeminio vandens, 29% (1203,8 mln. m³) daugiau nei 2002 m. Požeminio vandens paimta 168,7 mln. m³, 6% (10,1 mln. m³) daugiau nei 2002 m.

Į paviršinio vandens telkinius išleista 6026,1 mln. m³ nuotekų, 25% (1196,6 mln. m³) daugiau nei 2002 m. Šiame kiekyje 99% sudaro ūkio-buities ir gamybinės, likusią dalį – lietaus kanalizacijos nuotekos. Lyginant su 2002 m. išvalytų iki nustatytų normų išleidžiamų nuotekų

kiekis padidėjo daugiau negu 2,5 karto, nepakankamai išvalytų nuotekų išleidimas sumažėjo 44%, tačiau užterštų (be valymo) padidėjo – 13%. Pagrindinių teršiančių medžiagų išleidimas į paviršinius vandens telkinius 2003 m. mažėjo: BDS₇ 15%, CHDS 8%, SM 11%, b-N 4%, b-P 11%. Padidėjo tik kai kurių medžiagų kiekiai: sulfatų išleista 1581,6 t daugiau, chloridų – 494,2 t, bendros geležies 649,4 t, bendro chromo – 141 t.

Atliekų tvarkymas. 2003 m. atliekų tvarkymo apskaitą vykdė – 564 (2002 m. – 655) įmonės. 2003 m. įmonės surinko 4 979 tūkst. t atliekų, iš kurių didžiąją dalį – 99% sudarė atliekos, surinktos iš Lietuvos įmonių bei gyventojų ir tik 1% – į šalį įvežtos atliekos. Lyginant su 2002 m. atliekų surinkimas pakito nežymiai, išaugo apie 2%. Surinktose atliekose 97% sudarė nepavojingos atliekos. Surinktų nepavojingų atliekų kiekis, lyginant su 2002 m. duomenimis padidėjo 64 tūkst. t, o pavojingų atliekų kiekis 31 tūkst. t.

2003 m. pradžioje įmonėse buvo susikauptę 1 856 tūkst. t nesutvarkytų atliekų. Per 2003 m. buvo sutvarkyta 70% visų ankstesniais metais sukauptų bei naujai surinktų atliekų. Nepavojingų atliekų sutvarkyta 4 651 tūkst. t, pavojingų – 117 tūkst. t. 67% visų atliekų išvežta į sąvartynus, 13% eksportuota, 4% pašalinta kitais būdais; sudeginta – 5%, perdirbta – 11%. 2003 m. pabaigoje liko nesutvarkyta 2067 tūkst. t atliekų.

Pakuočių ir pakuočių atliekų apskaita. 2003 m. pradėta vykdyti pakuočių ir pakuočių atliekų apskaita. Mokesčių mokėjimo deklaracijas už pakuotės gaminius bei pakuočių ir pakuočių atliekų metines ataskaitas pateikė virš 5000 įmonių, kas sudaro apie 30% nuo potencialių ataskaitų teikėjų skaičiaus. Pirminė duomenų analizė parodė, jog daugiau nei 50% ataskaitų užpildytos klaidingai. Deja, klaidingų duomenų taisymas nebuvo atliktas, kadangi AM regionų aplinkos apsaugos departamentai kol kas nėra pasirengę vykdyti šios funkcijos, kai taisytinų ataskaitų kiekis skaičiuojamas ne dešimtimis, kaip tai buvo iki šiol, o šimtais ar tūkstančiais, t.y. tiek įmonių raštu informuoti apie ataskaitose pateiktus klaidingus duomenis. Apibendrinta duomenų analizė išryškino problemą, kurios priežastis kol kas nepavyko nustatyti – bendras įmonių deklaruotų pakuočių kiekis perskaičiuotas vienam gyventojui 4-5 kartus viršijo analogišką rodiklį, pateikiamą Europos šalių statistikoje. Bet kuriuo atveju, pastaroji problema atspindi pakuočių ir pakuočių atliekų apskaitos bei atliekų tvarkymo apskaitos bendrus trūkumus. Iš vienos pusės, įmonės neturėtų būti suinteresuotos deklaruoti didesnio nei yra tikrovėje pakuočių kiekio, nes nuo kiekio priklauso mokamo mokesčio dydis, tačiau jos išvengia mokesčio mokėjimo, kadangi ataskaitose nurodo, jog šis kiekis buvo sutvarkytas. Savo ruožtu atliekų tvarkytojų ataskaitų duomenys apie sutvarkytas pakuotes negali nei patvirtinti, nei paneigti fakto apie deklaruojamą pakuočių sutvarkymą, kadangi dėl nepakankamai išvystyto atliekų rūšiavimo problemų, pakuotės „pasislepia“ popieriaus-kartono, plastiko, metalo ir kt. atliekose.

Įrenginių, turinčių PCB inventorizacijos duomenys. 2003 m. buvo atlikta pirmoji įrenginių, turinčių polichlorintų bifenilų (PCB) inventorizacija. Ataskaitas pateikė 45 įmonės apie 1429 įrenginius. Kadangi inventorizuojami buvo dar veikiantys įrenginiai (kondensatoriai, transformatoriai), įmonės pateikė duomenys tik apie šiuose įrenginiuose esančios alyvos, turinčios daugiau kaip 0.005% PCB, kiekį. Pagal ataskaitų duomenis įmonėse šiuo metu yra 139,9 tonos PCB turinčios alyvos.

3.2.1.4. Agentūros Aplinkos tyrimų departamentas valstybinio aplinkos monitoringo programos rėmuose atliko mėginių **biologines, chemines ir radiologines analizes** (detali lentelė 4 priedas). Buvo paimta daugiau nei 5 tūkstančiai mėginių, atlikta 11 tūkstančių analizių (2 lentelė).

2 lentelė. Atliktų biologinių, cheminių ir radiologinių analizių skaičius

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Mėginių skaičius	Analizių skaičius
1.	Ežerų valstybinis monitoringas	2381	3978
2.	Kompleksinio sąlygiškai natūralių ekosistemų monitoringas -Upelių vandens kokybės tyrimai -Dirvožemio vandens kokybės tyrimai -Gruntinio vandens kokybės tyrimai -Nuokritų kokybės tyrimai -Smulkiųjų žinduolių tyrimai	128 267 255 57 16	448 866 990 152 80
3.	Upių valstybinis monitoringas	1146	2469
4.	Miestų aplinkos oro kokybės tyrimai	164	1558
5.	Oro radiologinis monitoringas	481	691
6.	Baltijos jūros ir Kuršių marių radiologinis tyrimas	42	64

3.2.1.5. Laboratorių kokybės kontrolė. Siekiant gauti patikimus ir teisingus tyrimų rezultatus nepakanka gerų mėginių ėmimo ir tyrimo atlikimo metodų. Tyrimo rezultatų kokybę įtakoja dirbančių specialistų profesionalumo lygis, jų kompetencija, šiuolaikinė techninė bazė bei ir kokybiškos cheminės medžiagos. Labai svarbu, kad tyrimų atlikimo procesas būtų valdomas ir kontroliuojamas. Todėl laboratorijos turi sukurti ir įdiegti kokybės vadybos sistemą. Reikalavimus laboratorių darbo organizavimui ir kokybės sistemai apibrėžia standartas LST EN ISO 17025 "Tyrimo, bandymo ir kalibravimo laboratorių kompetencija. Bendrieji reikalavimai". Laboratorijos atitiktį šio standarto reikalavimams įvertina ir laboratoriją akredituoja Nacionalinis akreditacijos biuras.

2004 m. spalio 20 d. Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamentas buvo akredituotas Lietuvos Nacionalinio akreditacijos biuro. Aplinkos tyrimų departamentas atitinka standarto LST EN ISO/IEC 17025:2003 reikalavimus ir akredituotas atlikti paviršinio vandens ir nuotekų cheminius tyrimus bei paviršinio vandens mėginių ėmimą (akreditavimo pažymėjimo Nr. LA.01.064, 2004-10-20) (1 priedas). Kadangi Lietuvos Nacionalinis akreditacijos biuras yra tikrasis narys Europos akreditacijos organizacijos (EA) ir yra prisijungęs prie EA Daugiašalių pripažinimo susitarimų bandymų ir kalibravimo laboratorių ir gaminių sertifikavimo įstaigų, todėl Lietuvos Nacionalinio akreditacijos biuro akredituotų laboratorių rezultatai yra pripažįstami Europos Sąjungoje ir daugelyje kitų valstybių. Laboratorijos akreditacija patvirtina, kad ATD visoje veikloje veikia kokybės valdymo sistema, kuri atitinka pagrindinius principus, pagal kuriuos dirba laboratorijos ES valstybės. Kokybės valdymo sistema padeda siekti pagrindinio užsibrėžto tikslo – dirbti be klaidų.

Dalyvavimas tarplaboratoriniuose palyginamuose bandymuose. Pagal standarto LST ISO EN 17025 reikalavimus akredituojamos tyrimų laboratorijos privalo dalyvauti palyginamuosiuose bandymuose. Dėl plataus akredituojamų parametrų spektro buvo dalyvauta įvairių institucijų organizuojamuose palyginamuosiuose bandymuose.

3 lentelė. Dalyvavimas tarplaboratoriniuose palyginamuose bandymuose

Palyginamieji bandymai	Nustatomas parametras	Įvertinimas
Norvegijos vandens tyrimo institutas NIVA, Norvegija, 2004-07.	K, Na, Fe, Mn, Pb pH, HCO ₃ , NO ₂ +NO ₃ , Cl, SO ₄ , Ca, Mg	teigiamas
Tulln agrobiotechnologijos instituto Analizinės chemijos centras, Austrija, 2004-02.	As, Pb, Cd, Cr, Cu, Ni, Hg	teigiamas
Mokslinis tiriamasis institutas VTT, Suomija, 2004-07.	SO ₂ , CO, NO, O ₂ , CO ₂	teigiamas
Stokholmo universiteto ITM organizuoti palyginamieji bandymai, Švedija, 2004-04.	NH ₄ , NO ₂ , NO ₃ , bendras azotas, fosfatai, bendras fosforas	teigiamas
Referentinių medžiagų ir matavimų institutas, Belgija, 2003-10/2004-02	Cs-137	dar nėra

Palyginamieji bandymai	Nustatomas parametras	Įvertinimas
Aplinkos tyrimų departamento Radiologinio skyriaus ir Baltarusijos Respublikinio aplinkos monitoringo ir radiacinės kontrolės centro kontroliniai tyrimai IAE zonoje Baltarusijoje, 2003-10/2004-02	Gama spinduliai, Sr-90	dar nėra

Tarplaboratorinių palyginamųjų bandymų organizavimas. Aplinkos tyrimų departamento Metodologijos skyrius 2004 m. spalio mėn. organizavo nuotekų tarplaboratorinius palyginamuosius bandymus pagal programą NV-2. Palyginamųjų bandymų programa buvo parengta, remiantis ISO/IEC 43-1 vadovu. Pagal parengtą programą laboratorijos turėjo nustatyti šiuos parametrus: BDS, amonio azotą ir bendrąjį fosforą.

Tarplaboratoriniuose bandymuose dalyvavo 45 laboratorijos. Šių bandymų tikslas – patikrinti dalyvaujančių laboratorijų kompetenciją atliekamų bandymų srityje. Visos laboratorijos, dalyvaujančios palyginamuosiuose bandymuose, pristatė rezultatus. Reikia pažymėti, kad 12 dalyvavusių laboratorijų rezultatai nepatenkinami pagal nustatomus parametrus.

2004 m. liepos mėn. Aplinkos tyrimų departamento Metodologijos skyrius kartu su moksliniu tiriamuoju institutu VTT (Suomija) organizavo standartinių dujų mišinių palyginamuosius matavimus „Palyginamieji dujų mišinių koncentracijų matavimai Baltijos šalyse 2004 „NORDEST-PROJECT 04036“, kuriuose dalyvavo regionų aplinkos apsaugos departamentų valstybinės analitinės kontrolės skyriai ir Aplinkos tyrimų departamento Operatyvinio skyriaus specialistai. Palyginamieji matavimai padėjo dalyviams įvertinti savo atliekamų matavimų kokybę, išsiaiškinti paklaidas, atsirandančias dėl prietaisų kalibravimo ar kitų priežasčių.

Mokymų organizavimas. 2004 m. rugsėjo mėn. ATD Operatyvinio skyriaus darbuotojai organizavo mokymus kaip imti naftos produktų ir cheminių medžiagų mėginius upėse ir ežeruose avarijų ir ekstremalių situacijų atvejais regionų aplinkos apsaugos departamentų valstybinės analitinės kontrolės skyrių specialistams.

2004 m. išnagrinėti 63 organizacijų pateikti dokumentai leidimams aplinkos ir jos taršos šaltinių laboratoriniams matavimams atlikti ir išduoti 60 leidimų.

4 lentelė. Laboratorijų kontrolė ir kontroliniai matavimai ūkio subjektams, atliekantiems aplinkos tyrimus

Laboratorija / ūkio subjektas	Inspektavimo data	Atlikta	Rezultatas
Geologijos ir geografijos instituto hidrocheminių tyrimų laboratorija	2004-11-17	Kontrolė	+
Geologijos ir geografijos instituto spektrinių tyrimų laboratorija	2004-11-17	Kontrolė	+
VGTU Aplinkos apsaugos institutas	2004-11-18	Kontrolė	+
VĮ Kėdainių ekologinė laboratorija	2004-12-02	Kontrolė	-
UAB „Kėdainių vandenys“ nuotekų laboratorija	2004-12-02	Kontrolė	+
UAB „Grinda“ ekologinės priežiūros laboratorija	2004-12-14	Kontrolė	+
Lietuvos Žemdirbystės instituto agrocheminių tyrimų centras	2004-12-17	Kontrolė	+
UAB Pramonės servisas ekologinių tyrimų laboratorija	2004-12-17	Kontrolė	+

+ Atitiko leidimo išdavimo tvarkos reikalavimus (Žin., 1999, 3-89)

- Neatitiko leidimo išdavimo tvarkos reikalavimų (Žin., 1999, 3-89)

2004 m. ir toliau vyko įvairių kokybės sistemos dokumentų (standartinių veiklos procedūrų ir kt.) rengimas akreditacijai, remiantis keliamais reikalavimais akredituojamoms bandymų ir tyrimų laboratorijoms pagal **LST ISO EN 17025** standartą:

- Pagal ekspertų pateiktas pastabas koreguotas „Kokybės vadovas“. Atlikta 18 koregavimo veiksmų.
- Pagal ekspertų pateiktas pastabas koreguota techninė dokumentacija. Atlikta 17 koregavimo veiksmų;
- Kokybės sistemos priežiūros metu atlikta 12 pakeitimų;
- Atlikta 14 kokybės sistemos vidinių auditų;
- Parengta 43 įrenginių eksploatacijos ir priežiūros instrukcijos;
- Paruoštos 2 darbo su laboratorine įranga instrukcijos;
- Parengta 33 standartinės veiklos procedūros;
- Parengta 10 neapibrėžties įvertinimo procedūros akredituotiems parametrams;
- Įforminti mėginių priėmimo, paskirstymo dokumentai 2181 mėginiui, parengti 549 tyrimų rezultatų protokolai, remiantis “Kokybės vadovo” reikalavimais (LST EN ISO/IEC 17025:2003);
- Atliekamų matavimų vidinės kontrolės vykdymas, kontrolinių diagramų sudarymas nustatomiems parametrams (65 diagramos).

3.2.1.6. Siekiant užtikrinti automatinį matavimo stočių įrangos darbo atitikimą ES direktyvų reikalavimams, 2004 metais buvo atliktos 5 priemonės matavimų kokybei, duomenų perdavimui užtikrinti bei pravesta automatinį matavimo stočių įrangos patikra (5 lentelė).

5 lentelė. Automatinį matavimo stočių matavimų kokybės užtikrinimas ir kontrolė

Priemonė	Rezultatas
Perkelta į naujai parinktą vietą Panevėžio oro kokybės monitoringo stotis.	Užtikrintas stoties įrangos darbas atitinkantis ES direktyvų reikalavimus.
Įrengta Žemaitijos IMS stoties matavimo įrangos apsauga nuo laukinių gyvūnų poveikio.	Matavimų kokybės ir nepertraukiamumo užtikrinimas
Instaliuota Aukštaitijos IMS šlapių iškritų surinkimo sistema.	Matavimų kokybės ir nepertraukiamumo užtikrinimas
Parengta techninė užduotis kalibracinės laboratorijos įrangai išsityti	Matavimų kokybės užtikrinimas atitinkantis ISO/ESN 17025 reikalavimus
Dalyvauta Pasaulinės sveikatos organizacijos (PSO) inicijuotuose tarpvalstybiniuose palyginamuose bandymuose Langen mieste (Vokietija)	Užtikrinimas oro kokybės matavimo duomenų palyginamumo su kitų šalių atitinkamais duomenimis. Lietuvoje naudojamų SO ₂ , CO ir NO/NO ₂ kalibracinių etalonų sulyginimas su pirminiais etalonais.

3.3.2. Agentūros specialistai pagal kompetenciją atlieka aplinkos kokybės vertinimą ir prognozes. Tuo tikslu atliekamas ne tik informacijos apibendrinimas ir analizė, bet ir diegiami nauji kokybės vertinimo metodai, rengiamos ir dalyvaujama aplinkos tyrimų programose (5 priedas).

3.3.2.1. Vertinimas.

Upių ir ežerų vandens kokybės vertinimas. Pagal Valstybinę aplinkos monitoringo programą 2004 m. buvo tirta 51 upė 107-iose vietose, kurios išdėstytos skirtingo antropogeninio poveikio teritorijose. Buvo vertinama pagrindė miestų ir intensyvos žemdirbystės bei teršalų, patenkančių iš kaimyninių šalių, įtaka upių vandens kokybei. Tik keletas upių buvo tiriamos kaip etaloninės, kurių būklei antropogeninis poveikis yra minimalus. Buvo paskaičiuotas taršos krūvis, patenkantis per upes į Baltijos jūrą bei Latvijos Respublikos teritoriją, , per upes patenkantis į Lietuvos Respubliką iš Baltarusijos ir Lenkijos Respublikų teritorijų o taip pat taršos krūvis

tenkanti pabaseiniams. 2004 m. Ežerų monitoringas buvo vykdomas 13-koje ežerų ir Kauno mariose.

Vadovaujantis aplinkos ministro 2001-10-25 įsakymo Nr. 525 „Dėl paviršinio vandens telkinių klasifikavimo tvarkos ir kokybės normų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr.93-3295) 2 priedu ir aplinkos ministro 2002-11-27 įsakymu Nr. 608 „Dėl žuvims gyventi tinkamų vandens telkinių monitoringo duomenų apdorojimo, vertinimo ir ataskaitų rengimo tvarkos patvirtinimo“ buvo parengtos pažymos dėl upių ir ežerų vandens kokybės vertinimo pagal 2003 metų upių ir ežerų valstybinio monitoringo duomenis, pagal ištirpusio deguonies, biocheminio deguonies suvartojimo, amonio azoto jonų, nejonizuoto amoniako koncentracijas, vandens temperatūrą ir pH. Taip pat parengta pažyma dėl upių ir ežerų vandens būklės vertinimo pagal hidrobiologinius parametrus. Upių ir ežerų vandens būklė buvo vertinta pagal dugno bestuburių, fitoplanktono bei chlorofilo „a“ tyrimų duomenis.

Upių ir ežerų vandens cheminės būklė taip pat vertinta pagal prioritetines pavojingas medžiagas – sunkiuosius metalus (Cd, Hg), organinius teršalus (pesticidus – gama-HCH - lindanas, DDT, DDD, DDE, fenolius – pentachlorfenolis (PCP)) ir pavojingas medžiagas – sunkiuosius metalus (Cu, Zn, Cr, Ni, Pb), organiniai teršalus (pesticidai – atrazinas, simazinas).

Aplinkos oro kokybės vertinimas Lietuvos miestuose ir pramonės centruose vykdomas pagal monitoringo programą, atliekant nuolatinius matavimus. 2004 m. Vilniaus aglomeracijoje nepertraukiami oro kokybės tyrimai buvo atliekami (4 stacionarios stotys: Senamiestyje, Lazdynuose, Žirmūnuose ir Žvėryne), Kauno aglomeracijoje (1 stotis) Petrašiūnuose, Klaipėdoje (2 stotys) vakarinėje miesto dalyje ir centre, zonos miestuose ir pramonės centruose (po 1 stotį) – Panevėžyje, Šiauliuose, Jonavoje, Kėdainiuose, Mažeikiuose ir N. Akmenėje. Devynių miestų 13-oje stočių buvo matuojami oro teršalai: kietosios dalelės, kurių diametras mažesnis nei 10 μm (KD₁₀), sieros dioksidas (SO₂), azoto dioksidas (NO₂), azoto monoksidas (NO), azoto oksidai (NO_x), amoniakas (NH₃), anglies monoksidas (CO), ozonas (O₃), formaldehidas (CH₂O), benzolas, toluolas, etilbenzenas, m-p-ksilenas, o-ksilenas bei meteorologiniai parametrai. Vilniuje ir Kaune prie intensyvaus eismo gatvių įrengti transporto srauto skaičiavimo prietaisai, kurie atskiria skirtingų dydžių automobilius. Klaipėdoje toks skaičiuotuvas yra prie mažesnio intensyvumo eismo gatvės. Buvo atliktas oro kokybės vertinimas “Oro kokybės aglomeracijose ir zonoje apžvalga 2003 m.” ir “2003-2004 m. tyrimų, atliktų naudojant mobilią laboratoriją, apžvalga” (abi ataskaitos patalpintos Agentūros internetiniame puslapyje). Aplinkos oro kokybės vertinimas atliekamas kas dieną, pažymos lentelės formoje talpinamos Agentūros internetiniame puslapyje.

Gyvūnijų, augalijos, ekosistemų bei foninio oro monitoringas yra vykdomi drauge su moksliniais institutais, kurie, pagal mokslinio tyrimo darbų atlikimo sutartis, atlieka tyrimus ir vertinimą pagal šių monitoringų programas (5 priedas).

Atsitikus **ypatingai ekologiškai situacijai** (YES), agentūros specialistai pagal įvykio vietoje surinktus operatyvius duomenis atlieka aplinkos kokybės vertinimą, kurio rezultatai skelbiami Agentūros tinklapyje, su rezultatais supažindinama spauda ir visuomenė.

Pasitelkus Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento operatyvią informaciją, Aplinkos apsaugos agentūros specialistai įvertino galimą avarijos, įvykusios Baltarusijos Respublikos teritorijoje 2004 m. lapkričio mėn., poveikį Neries upei. Panaudojus matematinio modeliavimo metodus buvo vertinti galimi vandens kokybės pokyčiai, įvertinti galimi avarijos mastai, pasekmės bei parengta visuomenės informavimo pažyma apie Neries upės vandens kokybę.

3.3.2.2. Vertinimo metodų diegimas ir naudojimas.

Aplinkos oro kokybės tyrimų pasyviais sorbentais programa vykdoma miestų (priklausomai nuo savivaldybių finansavimo) teritorijose, kur neatliekami nuolatiniai užterštumo lygio matavimai. Šis metodas yra santykinai nebrangus ir leidžia įvertinti vidutinės metinės oro priemaišų koncentracijas miestų aplinkos ore.

Diegiamas oro kokybės vertinimo modeliavimo būdu metodas. Šiuo metu modeliuojama oro kokybė Vilniaus aglomeracijoje, yra sudaryti SO₂, NO₂, CO, KD₁₀ sklaidos žemėlapiai. 2003 m. oro kokybės vertinimui Lietuvos (zonoje) mastu yra atliekami parengiamieji darbai. Planuojama: atlikti kontrolinį bei bandomąjį skaičiavimus modeliuojančius oro masių judėjimą virš Lietuvos; įdiegti į 2 kompiuterius LINUX operacinę sistemą ir paruošti darbui MM5 oro masių judėjimo modelį viename kompiuteryje bei Itanium2 tipo 5 kompiuterių 12 procesorių klasteryje.

2003 m. įsisavinti nauji **paviršinio vandens kokybės vertinimo metodai** (matematiniai modeliai MIKE BASIN, MIKE 11 ir DAISY GIS) 2004 m. buvo pritaikyti vertinant Lietuvos upių vandens kokybę, pvz., panaudojus MIKE 11 modelį, buvo įvertinti galimi Nemuno upės vandens kokybės rodiklių (BDS₇, O₂ ir NH₄-N) pokyčiai, pastačius ant upės hidroelektrines bei sumodeliuoti sunkiųjų metalų (Zn ir Cu) koncentracijų kitimai Šešupės upės vandenyje, DAISY GIS – Graisupio agrostacionarui. MIKE BASIN modelis buvo pritaikytas Nemuno, Dauguvos, Mūšos bei Ventos upių baseinų rajonams, kuriems buvo sukalibruotas vandens balansas, įvertinti taškiniai taršos šaltiniai, kurie gali daryti reikšmingą įtaką upių vandens kokybei, įvertinta pasklidoji (tarša patenkanti iš gyvulių ir nekanalizuotų gyventojų) ir foninė tarša. Taip pat buvo kaupiami duomenys (upių ir ežerų vandens kokybės cheminių parametrų, nuotekų užterštumo, GIS'iniai, statistiniai žemės ūkio ir kt.) programinės įrangos MIKE duomenų bazėse.

2004 m. pavasarį buvo surengti mokymai Minijos upės baseine dėl upių dugno makrobestuburių sėmimo pagal Danijos ekspertų siūlomą „vartymo“ (angl. – „kick“) metodą. Imant mėginius šiuo būdu galima paskaičiuoti Danijos upių faunos indeksą, pagal kurio vertes yra nustatoma vandens kokybė. 2005 m. vasario – kovo mėn. bus paruoštas normatyvinis dokumentas (LAND), kur bus nurodyta kaip semti upių dugno bestuburių mėginius „spyrio“ metodu.

Taip pat paraleliai buvo surengti mokymai dėl upių buveinių kokybės įvertinimo. Buveinių kokybės indeksas koreliuoja su Danijos upių faunos indeksu ir yra naudojamas kaip papildomas parametras vertinant upių vandens kokybę. 2005 m. bus parengtas normatyvinis dokumentas (LAND), kur bus nustatyta upių buveinių kokybės vertinimo metodika, bei parengta diatominių dumblių vertinimo metodika.

3.3.2.3. Per 2004 metus Agentūra parengė 3 **aplinkos tyrimų programas**, visos jos buvo ir įvykdytos (6 lentelė).

6 lentelė. Aplinkos tyrimų programos

Programos	Parengta	Vykdyta	Atlikta, rezultatai
KD ₁₀ ir kitų teršalų koncentracijų matavimų, atliekamų naudojant mobilią laboratoriją programa	+	+	Atlikti vienos paros trukmės teršalų koncentracijų matavimai. Rezultatai išanalizuoti, palyginti su Žirmūnų stacionarios stoties duomenimis, padarytos preliminarios išvados, kad CO, NO _x koncentracijos tolstant nuo gatvės mažėja.
Teršalų koncentracijų matavimų, atliekamų naudojant mobilią laboratoriją prie itin intensyvaus eismo	+	+	Atlikti trys vienos paros trukmės matavimai prie Geležinio Vilko ir Ukmergės g. sankryžos, Jasinskio ir V. Kudirkos g. sankryžos bei Rotušės a. Padarytos preliminarios išvados, kad KD ₁₀ koncentracija yra nedaug didesnė arba net mažesnė nei transporto įtaką atspindinčioje stacionarioje

Programos	Parengta	Vykdyta	Atlikta, rezultatai
gatvių/sankryžų, esant nepalankioms meteorologinėms sąlygoms, programa.			Žirmūnų stotyje; CO koncentracija mobilių tyrimų vietose buvo didesnė nei stacionarioje Žirmūnų stotyje, bet niekur neviršijo normos.
Aplinkos oro kokybės tyrimų pasyviais sorbentais programa	+	+	Tarpiniai tyrimų rezultatai rodo, kad vidutinė NO ₂ , SO ₂ , LOJ, O ₃ (Alytuje), ir HF (Kėdainiuose) teršalų koncentracija minėtų miestų ore neviršija 2004 m. nustatytų normų. Vilniuje, vietose atspindinčiose autotransporto įtaką, vidutinė NO ₂ koncentracija yra gana didelė ir piko valandomis galimi viršijimai. Vidutinės SO ₂ ir LOJ koncentracijos Vilniaus mieste nėra didelės, kartais, dviejų savaitių bėgyje, pastarųjų teršalų ore neaptinkama visai. Pasyvių sorbentų tyrimų metodas leidžia įvertinti vidutinės metinės minėtų teršalų koncentracijas miestų aplinkos ore.

3.3.3. Aplinkos informacijos pateikimas. Agentūra pagal jai priskirtus uždavinius ir funkcijas kaupia, analizuoja ir apibendrina Lietuvos Respublikoje atliekamų valstybinio gamtinės aplinkos monitoringo ir mokslinių tyrimų duomenis apie aplinkos būklę, juos analizuoja, vertina, atlieka modeliavimą bei rengia ataskaitas, statistinę informaciją ir nustatytą tvarka teikia šią informaciją Aplinkos ministerijai, kitoms valstybės bei mokslo institucijoms, visuomenei, žiniasklaidai.

3.3.3.1. Aplinkos informacinėje sistemoje. Agentūros internetinis puslapis (pradėjo veikti 2003 metų pradžioje) iki šiol yra tobulinamas ir vis papildomas nauja informacija bei atnaujinamos jau anksčiau pateiktos žinios. Kaip ir 2003 metais Agentūros puslapyje buvo talpinama bendra informacija apie Agentūrą – nuostatai, kontaktai, metų pradžioje atnaujinami struktūrinių padalinių darbų planai.

Rubrikoje “Agentūros informacija” pateikiama operatyvi, pati naujausia informacija apie aplinkos būklę. Šios rubrikos informacija yra lengvai prieinama eiliniam svetainės lankytojui – čia apteikiama dažniausiai užklausiama informacija. Kasdien pateikiamos aplinkos oro kokybės apibendrintos informacijos lentelės, esant aplinkos būklės pokyčiams arba ypatingoms ekologinėms situacijoms Agentūros specialistai rengia ir internetiniame puslapyje talpina informacinius pranešimus konkrečiu atveju (su analizių lentelėmis, kartoschemomis ir pan.). Agentūros internetiniame puslapyje pateikiamos nuorodos, pagal kurias galima prisijungti prie tiesioginių pirminių stebėjimų duomenų - Lietuvos valstybinio oro monitoringo matavimų ir Radiacinio monitoringo stočių (7 lentelė).

7 lentelė. Agentūros informacija

Sritis	Paskelbta per 2004 m.		Dažnumas
Oro kokybė	Kasdieninis apibendrintos informacijos pateikimas (paros lentelės)	365	Kasdien
	Informaciniai pranešimai apie oro kokybės būklės pokyčius	Informacija apie oro kokybę (2004-01-05) 2004 m. rudens sezono KD10 koncentracijos padidėjimai	Esant esminiams pokyčiams
	2004 m. statistiniai (mėnesiniai) oro kokybės tyrimų duomenys	12	Kas mėnesį
Vandens kokybė	Informaciniai pranešimai apie vandens kokybės būklės pokyčius	Žuvų populiacijų būklė Drūkšių ežere (2004-06-01)	Esant esminiams pokyčiams
		Dėl sunkiųjų metalų kaupimosi žuvyse ir dugno nuosėdose (2004-07-12)	
		Dėl Neris upės taršos (2004-11-15)	

Sritis	Paskelbta per 2004 m.		Dažnumas
Oro aerozolių radioaktyvumas	Informaciniai pranešimai apie oro aerozolių radioktyvumo būklę	2004 m. I - ojo pusmečio aerozolinių radionuklidų tūrinis aktyvumas	Kas pusę metų
Operatyvios informacijos pranešimai	Informaciniai pranešimai apie aplinkos kokybės būklę	Apie pirminį aplinkos užterštumo įvertinimą gaisro, kilusio senų pesticidų saugojimo sandėlyje Marijampolės rajono Jūrės miestelyje, metu (2004-12-16)	Esant esminiams pokyčiams
Lietuvos valstybinio oro monitoringo matavimų duomenys	Tiesioginiai pirminiai duomenys		
Radiacinio monitoringo stočių duomenys	Tiesioginiai pirminiai duomenys		

Rubrikoje “Naudinga informacija” pateikiama einamuoju laikotarpiu aktualiausia informacija. 2004 metais šioje rubrikoje buvo pateikta informacija apie TIPK, ES GPGB, EMAS, finišavusį projektą “Lietuvos CORINE žemės danga-2000” (baigiamoji ataskaita bei projekto produktų platinimo sutarties šablonas), naujai kuriamą atliekų apskaitos informacinę sistemą bei Europos išmetamų teršalų registrą (EPER), pateikti Agentūros Informacinių sistemų skyriaus specialistų sukurti žemėlapiai ir schemas.

Kaip ir 2003 metais esant pasikeitimams buvo atnaujinama informacija apie Valstybinį aplinkos monitoringą - monitoringo tikslai ir uždaviniai, tyrimų vietos (žemėlapiai), darbų planai, nustatomi parametrai, metodai ir pan. Ankstesnių metų vandens monitoringo duomenys papildyti 2003 metų duomenimis bei pateikta “Ataskaita apie žuvims gyventi tinkamų vandens telkinių kokybę”. Rubrikoje “Aplinkos oras” 2004 metais buvo pateiktos 4 aplinkos oro kokybės vertinimo ataskaitos: “2003 -2004 m. tyrimų, atliktų naudojant mobilią laboratoriją, apžvalga”, “Apie oro užterštumą smulkiosiomis kietosiomis dalelėmis Vilniuje 2004 m.”, “Oro kokybės aglomeracijose ir zonoje apžvalga 2003 m.”, “Aplinkos oro kokybės tyrimai Difuziniais ėmikliais (Pasyviais sorbentais) Lietuvos miestuose”. Gyvūnijos, augalijos, ekosistemų bei foninio oro monitoringo, kuris vykdomi drauge su moksliniais institutais, ataskaitos papildytos 2003 metų rezultatų analizių santraukomis (patalpintos 22 santraukos). Buvo pildomos ankstesniais metais pradėtos pateikti statistinė informacija (2003 m. duomenys): vandens paėmimas ir sunaudojimas, emisija iš stacionarių taršos šaltinių ir t.t. Esant dideliame vartotojų susidomėjimui stambių pramonės ir žemės ūkio įmonių keliamos taršos integruotos prevencijos ir kontrolės diegimo klausimais, buvo sukurta nauja rubrika “Pramoninė tarša”, kurioje pateikiama informacija (ši informacija taip pat iškelta ir į “Naudingą informaciją”) apie taršos integruotą prevenciją ir kontrolę (TIPK), Europos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą, aplinkosauginį ženklimą.

Tačiau dvejų metų internetinio puslapio egzistavimo patirtis išryškino puslapio struktūros trūkumus, 2005 m. I ketvirtyje turėtų internetinis puslapis turėtų būti pertvarkytas, išsaugant jau sukauptą informaciją bei užtikrinant nuolatinį papildymą nauja bei operatyvia.

Agentūros specialistai dalyvaudami konferencijose, seminaruose, pasitarimuose pagal savo atstovaujamą sritį rengia pranešimus įvairiomis temomis, per 2004 m. buvo perskaityta per šešias dešimtis pranešimų (iš jų 11 paruošti anglų k.) (6 priedas). Dalis pranešimų (tekstas arba tezės) yra patalpinti internetiniame puslapyje ir yra prieinami visiems vartotojams.

3.3.3.2. Agentūros specialistų teikiama informacija. Agentūros specialistai pagal kompetenciją ir kuruojamas sritis teikia **informaciją tarptautinėms bei nacionalinėms institucijoms, mokslo įstaigoms, atsakinėja į privačių kompanijų bei asmenų užklausas.** Europos Komisijai per 2004 m. buvo pateiktos 2 ataskaitos, užpildyti 6 klausimynai, pateikti 2

dokumentų komplektai, atspindintys Lietuvos poziciją, prižiūrimas registruotų organizacijų sąrašas (EMAS). Europos aplinkos agentūrai buvo pateikta informacija, atsakant į 4 klausimynus. Kitoms tarptautinėms organizacijoms buvo pateikta informacija pagal 7 užklausimus. Daugiausia Agentūros specialistai teikė informaciją įvairioms institucijoms, mokslo įstaigoms, privatiems asmenims – per 2004 metus buvo atsakyta į 157 tokias užklausas (8 lentelė) bei buvo pateikta suinteresuotoms institucijoms tiesiogiai el. paštu apie 70 pranešimų apie KD10 koncentracijos viršijimus.

8 lentelė. Agentūros specialistų teikiama informacija

Institucija	Sritis	Ataskaitos, klausimynai ir kitos užklausos
Europos Komisija		
Europos Komisija	Aplinkos oras	Pateikti oro ir vandens radiologinio monitoringo duomenys už 2003 metus
Europos Komisija	Aplinkos oras	Ataskaita „Oro kokybė Lietuvoje 2003 m.“
Europos Komisija	Aplinkos oras	Duomenys ir informacija apie ozono koncentracijas, viršijančias informavimo ir/ar pavojaus slenksčius, atvejus pagal 2002/3/EC reikalavimus 2004 m šiltuoju metų laikotarpiu (balandžio – rugsėjo mėn.)
Europos Komisija	Aplinkos oras	Apibendrinta informacija apie ozono koncentracijų, viršijančių informavimo ir/ar pavojaus slenksčius 2003 m. atvejus
Europos Komisija	Aplinkos oras	Parengti atitinkami dokumentai, atspindintys Lietuvos poziciją dėl ES direktyvos sunkiųjų metalų ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore
Europos Komisija	Vanduo	Pateikta ataskaita pagal Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos 2000 m. spalio 23 d. direktyvą 2000/60/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus. Šia ataskaita atsiskaityta už BVPD nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę bei administracinės vandens telkinių ir vandens valdymo upių baseinų rajonų pagrindu struktūros pagrindų sukūrimą.
Europos Komisija	Vanduo	Informacija pagal 1977 m. gruodžio 12 d. Europos Tarybos sprendimą 77/795/EEB dėl keitimosi informacija apie Bendrijos paviršinių gėlųjų vandenų kokybę bendrosios tvarkos
Europos Komisija	EMAS	Registruotų organizacijų sąrašas pagal 2001 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 761/2001 dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) reikalavimus
Europos Komisija	Nuotekų tvarkymo apskaita	Europos Tarybos miestų nuotekų tvarkymo direktyvos 91/271/EEB reikalavimų vykdymo programa (klausimynas)
Europos Komisijos Aplinkos direktoratas	Prioritetinių pavojingų medžiagų analizės ir monitoringas	Nagrinėta keli šių dokumentų paketų variantai („Analysis and monitoring of priority substances“), teiktos pastabos Aplinkos ministerijos Vandenių skyriui bei Europos Komisijai
Interkalibracijos registras	Paviršiniai vandens telkiniai	Surinkta informacija ir užpildytas klausimynas apie 21 upę ir 6 ežerus (informacija apie interkalibracijos proceso metu pasiūlytas vandens telkinių vietas – bendra informacija apie vandens telkinį, vandens telkinio baseino žemėnaudą, poveikį aplinkai, atliekamus cheminius ir biologinius tyrimus, jų atlikimo metodikas bei vandens kokybės vertinimą pagal tiriamuosius parametrus).
Kitos ES institucijos ir organizacijos		

Institucija	Sritis	Ataskaitos, klausimynai ir kitos užklauskos
Europos aplinkos agentūra	Valstybės saugomos teritorijos	Nacionalinės saugomų teritorijų duomenų bazė (CDDA) 2003 metų duomenys.
Europos aplinkos agentūra	Aplinkos oras	Duomenys ir informacija apie aplinkos oro kokybę pagal EK sprendimo 97/101/EB reikalavimus EAA (meta-, matavimo ir statistinius 2003 m. duomenis) DEM formate
Europos aplinkos agentūra	Aplinkos oras	Duomenys ir informacija apie ozono koncentracijas, viršijančias informavimo ir/ar pavojaus slenksčius, atvejus pagal 2002/3/EC reikalavimus 2004 m šiltuoju metų laikotarpiu (balandžio – rugsėjo mėn.)
Europos aplinkos agentūra	Vandens monitoringas	Patikslinti 1992-2002 m. duomenys ir informacija. Parengti duomenys ir informacija apie upių ir ežerų būklę 1992-2003 metais bei informacija apie apkrovą vandens telkiniams iš vandens telkinių baseinų teritorijų.
HELCOM	Radiologinis monitoringas	Radionuklidų aktyvumo Baltijos jūroje ir Kuršių mariose tyrimų 2004 m. duomenys, pateikta ataskaita
HELCOM	Radioaktyviųjų medžiagų monitoringo Baltijos jūroje projekto grupės susitikimas.	9-asis darbo grupės susitikimas. Matavimų rezultatai. Ataskaita.
HELCOM	Vanduo	Ataskaita apie upių, įtekančių į Baltijos jūrą, taršos krūvį, pakrantės zonos taršos šaltinius, Nemuno, Šventosios, Akmenos-Danės upių taškinę, išsklaidytą ir foninę taršą.
Kitos institucijos ir organizacijos		
Eurostat	Aplinkos oras	Duomenys ir informacija apie aplinkos oro EUROSTAT pagal pateiktą klausimyną.
Eurostat	Nuotekos	EUROSTAT/OECD klausimyno vidaus vandenų dalis. Duomenys pateikti už 2002-2003 m.
Eurostat	Atliekos	EUROSTAT/OECD klausimyno atliekų dalis. Duomenys pateikti už 2002-2003 m.
Pagal tarptautines bendradarbiavimo sutartis	Vandens monitoringas	Pagal tarptautinių bendradarbiavimo sutarčių su Rusijos Federacija Kaliningrado sritimi, Lenkijos Respublika, Latvijos Respublika ir Baltarusijos Respublika vykdymo protokolų reikalavimus, buvo keičiamasi duomenimis apie tarpvalstybinių vandens telkinių būklę bei pateikta su paviršinių vandens telkinių monitoringu susijusi informacija (vandens monitoringo vykdymo schema, monitoringo darbų planai ir mėginių ėmimo grafikai, pasienio vandens telkinių monitoringo vietų išdėstymo schema, duomenų pateikimo formos).
Pagal tarptautines bendradarbiavimo sutartis	Vandens monitoringas	Vykdamas bendradarbiavimo sutarties su Lenkijos Respublika įsipareigojimus, buvo parengtas leidinys apie Šešupės-Šelmentos upių kokybę 2001-2002 m.
Suomijos aplinkos institutas (FEI)	Integruotas monitoringas	Surinkti ir sutvarkyti duomenys už 2003 m. Apdoroti duomenys pateikti Suomijos aplinkos institutui (FEI) pagal tarptautinę Integruoto monitoringo programą.
Helsinkio Komisija	Paviršinio vandens telkiniai	Pateikti Nemuno, Akmenos-Danės, Šventosios taršos krūviai už 1994-2003 metus. Taip pat pateikti taršos krūviai iš taškinių taršos šaltinių, kurie išmeta nuotekas tiesiogiai į Baltijos jūrą už 1994-2003 metus.
Institucijoms ir organizacijoms pagal užklauskas		

Institucija	Sritis	Ataskaitos, klausimynai ir kitos užklauskos
	Vandens monitoringas	Rinkta, nagrinėta ir siūsta informacija atsakant į įvairių institucijų užklausimus. Pagal užklauskas pateikti upių ir ežerų valstybinio monitoringo duomenys suinteresuotiems asmenims, institucijoms ir organizacijoms (universitetų studentams bei dėstytojams, mokslinių institutų darbuotojams, aplinkosauginiams projektams ir kt.). Valstybės kontrolei pateikta informacija apie vandens kokybę Nemune ir Neryje. Jūriniam tyrimų centrui pateikta informacija apie bendrojo azoto, bendrojo fosforo ir vandens debito prietaką į Kuršių marias ir Baltijos jūrą iš Lietuvos teritorijos už 1994-2003 m. periodą. Viso – 34.
	Atliekų tvarkymo apskaita	Pateikti duomenys ir informacija pagal 26 užklauskas: mokslo ir švietimo organizacijoms – 6; įvairioms valdymo institucijoms – 5; projektams – 5; kitoms organizacijoms ir asmenims – 8.
	Nuotekų tvarkymo apskaita	Pateikti duomenys ir informacija pagal 21 užklauskas: mokslo ir švietimo organizacijoms – 6; įvairioms valdymo institucijoms – 5; projektams – 4; kitoms organizacijoms ir asmenims – 6.
	Teršalų emisijų į aplinkos orą apskaita	Pateikti duomenys ir informacija pagal 21 užklauskas: mokslo ir švietimo organizacijoms – 16; įvairioms valdymo institucijoms – 1; projektams – 3; kitoms organizacijoms ir asmenims – 1.
	Teritorijų planavimas	Pateikta informacija iš Teritorijų planavimo dokumentų registro - 53
	Aplinkos oras	Medžiaga „Subalansuotos plėtros strategijai“ – Kauno Vytauto Didžiojo universitetui
	Monitoringas	Valstybės kontrolės auditui informacija apie vandens monitoringo sistemą Lietuvos Respublikoje, teisinę bazę bei vandens telkinių būklę
	Darni plėtra	Statistikos departamentui prie LRV teikti duomenys pagal Darna vystymosi rodiklius

3.3.3.3. 2004 metais buvo išleistas trečias leidinys „**Aplinkos būklė 2003**“. Leidinio tikslas - supažindinti su aktualiausiomis aplinkosauginėmis problemomis Lietuvoje, kurioms spręsti reikia bendrų visuomenės, vykdomosios valdžios bei politinių institucijų pastangų. Leidinys buvo siekta parodyti Lietuvos aplinkos būklės raidą ir palyginti šalies situacija su kitų Europos šalių aplinkos būkle.

Leidinyje informacija pateikiama rodiklių pagalba. Leidinio struktūra išliko mažai pakitusi, išlaikytas Europos aplinkos agentūros (EEA) Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) koncepcijos pagrindu sukurtas DPSIR modelis. Pateikiant atskirų sektorių būklės indikatorius turi būti parodoma tiek nagrinėjamos problemos įtakojamos aplinkos būklės raida Lietuvoje, tiek ir situacija Europiniame kontekste

Šį leidinį sudaro septyni skirtingiems aplinkos sektoriams skirti skyriai. Pirmasis tradiciškai nagrinėja aplinkos oro kokybės problemas. Skyriuje „Vandens kokybė“ daugiausia analizuojamas vandens suvartojimas, nuotekų valymas ir eutrofikacijos problemos. Skyriuje „Dirvožemio būklė“ aptariama nebetinkamų naudoti pesticidų keliamos taršos problemos. Atliekų tvarkymas Lietuvoje – viena prioritetinių aplinkos apsaugos strategijos kryptių – aptartas atskirame skyriuje. Skyriuje „Kraštovaizdžio išsaugojimas ir biologinė įvairovė“ yra pateikiama informacija apie Lietuvoje saugomas teritorijas, rekreacinių pajėgumų didinimą, teritorijų naudojimo kaitą ir Raudonosios knygos rūšių apsaugą ir populiacijų gausinimą. Taip pat čia, kaip ir praėjusių metų leidinyje, kalbama apie Baltijos jūros kranto dinamiką bei aktyvius karstinius procesus Šiaurės Lietuvoje. Vienas pagrindinių aplinkosaugos institucijų uždavinių – užtikrinti racionalų ir darnų gamtos išteklių naudojimą. Skyriuje „Gamtos ištekliai“ ir pateikiama

informacija, kaip šalyje jie yra naudojami. Skyriuje „Integruotas valdymas ir aplinkosauginiai konfliktai“ pristatomos aplinkos valdymo sistemos, poveikio aplinkai vertinimas ir taršos integruota prevencija bei kontrolė.

Leidiny išleistas 600 vnt. tiražu bei buvo patalpintas į Aplinkos ministerijos interneto tinklalapį.

3.3.4. Aplinkos informacinių sistemų valdymas.

Skaitmeninių bazių integravimas. Siekiant įgyvendinti ES direktyvų reikalavimus upių baseinų valdymo srityje ir pasiruošti duomenų integravimui GIS (Geografinių informacinių sistemų) principais, buvo sukurtos upių baseinų rajonų, upių pabaseinių (didesnių nei 10 km² ploto), tvenkinių, užtvankų, upių segmentų (pagal tyrimų vietas) duomenų bazės, patikslinta ežerų duomenų bazė (pagal patvirtintą LR ežerų klasifikatorių). Taip pat parengtos objektų, atsiskaitančių pagal Valstybinę statistikos formą Nr. 1 – Vanduo (išleistuvių), maudyklų, vandenviečių ir jų sanitarinių apsaugos zonų, buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų, žuvims gyventi tinkamų upių, upių atkarpų bei ežerų vandens kokybės duomenų bazės.

Informacinių sistemų administravimas. Vystantis informacinėms sistemoms modernizuojamos ir Agentūros informacinės sistemos. 2004 m. buvo sukurta pakuočių informacinė sistema skirta duomenų suvedimui, parengtas atliekas tvarkančių įmonių žinybinis registras, funkcionuojantis kaip informacinė sistema, skirtas duomenų suvedimui apie įmones, parengti atliekų ataskaitų elektroniniai teikimo aplikacijų programiniai moduliai PAAMAS (pirminė atliekų apskaitos metinė ataskaitų suvestinė) ir AAMAS (atliekų apskaitos metinė ataskaitų suvestinė), skirta atliekų apskaitos ataskaitų duomenims įvesti į atliekų apskaitos informacinės sistemos duomenų bazę, kurioje yra registruojamos AM (atliekų metinės) ataskaitos, kaupiami bei saugojami jų duomenys, taip pat buvo įdiegti patikros bei redagavimo įrankiai. 2004 m. pastoviai buvo palaikoma teritorijų planavimo dokumentų registro informacinė sistema, modernizuojama radiacinio pavojaus perspėjimo ir monitoringo informacinė sistema, sėkmingai aplinkos tyrimų departamente įdiegta laboratorinių tyrimo duomenų informacinė valdymo sistema – LIMS'as. Šios informacinės sistemos pagalba yra sėkmingai užtikrinamas duomenų kaupimas, apsauga ir lengvas priejimas prie informacijos. 2004 m. sausio mėn. Agentūroje įdiegta ir sėkmingai funkcionuoja elektroniniame ir popieriniame formate esančių dokumentų valdymo sistema “Propero 3.4”, apimanti visą procesą nuo dokumentų sukūrimo iki jų archyvavimo.

Upių, ežerų kadastras. Aplinkos apsaugos agentūrai Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 46 (Žin., 2001, Nr. 8-243; 2003, Nr. 71-3296) pavesta vykdyti Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių valstybės kadastro tvarkymo įstaigos funkcijas. Šiuo metu kadastras yra kūrimo stadijoje: patvirtinti kadastro nuostatai, sudaryti upių, ežerų ir tvenkinių klasifikatoriai, 2004 m. parengta ir aplinkos ministro įsakymu patvirtinta duomenų, teikiamų registruoti upių, ežerų ir tvenkinių valstybės kadastre, rengimo metodika. Kadangi įsteigiant šį kadastrą nebuvo numatytos lėšos jo informacinei sistemai sukurti, 2004 m. buvo parengtas projektas „Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros išvystymas“ Europos regioninės plėtros fondo finansinei paramai gauti, kurio tikslas sukurti paviršinių vandens telkinių informacinę sistemą (tame tarpe ir Kadastro informacinė sistema) ir integruoti ją į bendrą šalies geografinės informacijos struktūrą.

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registras ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo duomenų bankas. Agentūra, kaip vadovaujančioji įstaiga parengė, o 2004 metų lapkričio 20 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 1428

patvirtino Teritorijų planavimo dokumentų registro ir teritorijų planavimo duomenų banko nuostatus (Žin., 2004, Nr.: 165-6035).

Viso teritorijų planavimo dokumentų registre yra įregistruota 18 925 įrašų apie šalyje rengiamus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, tame tarpe 2004 m. registre įregistruota 1028 nauji teritorijų planavimo dokumentai.

2004 m. buvo parengta leidybai 11 LR teritorijos bendrojo plano brėžinių, kurie buvo publikuojami 2004 m. Aplinkos ministerijos leidinyje „Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas“. Siekiant užtikrinti teritorijų planavimo informacinės sistemos tolimesnę vystimą bei modernizavimą, 2004 m. buvo parengta konkursinė medžiaga projektui „Lietuvos geografinės sistemos infrastruktūros išvystymas“.

3.3.5. Baseininis valdymo sistemos kūrimas.

Vandens apsaugos ir valdymo upių baseinų rajonų (toliau – UBR) pagrindu struktūros kūrimas yra ilgalaikis procesas, kuris dar pareikalaus ne vienerių metų įtempto darbo, kol baseininio valdymo sistema pradės pilnai funkcionuoti. Per 2003 m. ir 2004 m. buvo padėti struktūros pamatai, kuri bus nuolat tobulinama.

2004 m. didžiausias dėmesys buvo skiriamas UBR charakterizavimui (tipologijos vystymui, etaloninių sąlygų nustatymui), antropogeninio poveikio ir jo ekonominių-socialinių priežasčių, probleminių aplinkosaugos požiūriu vandens telkinių nustatymui tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir visuomenės įtraukimo mechanizmo rengiant UBR priemonių programas ir valdymo planus formavimui, duomenų ir informacijos apie vandens telkinių būklę surinkimo UBR pagrindu ir jų būklės vertinimo sistemos vystymui. Šioje srityje darbas vyko glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos Geologijos tarnyba, Jūrinių tyrimų centru bei talkinant Danijos, Švedijos ir Vokietijos ekspertams, dirbantiems šių šalių aplinkos apsaugos institucijų finansuojamuose projektuose, skirtuose padėti Lietuvai įgyvendinti Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos 2000 m. spalio 23 d. direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (toliau – BVPD), reikalavimus.

Remiantis esamais duomenimis, Lietuvos specialistų, mokslininkų bei užsienio ekspertų žiniomis buvo parengta vandens telkinių tipologija, preliminariai identifikuoti labai pakeisti vandens telkiniai, nustatytos preliminarios etaloninių sąlygų vertės. Turimų duomenų, modelių ir žinių pagrindu nustatytos pagrindinės žmogaus veiklos poveikio vandens telkiniams rūšys, įvertintas jų poveikio mastas, ekonominės-socialinės antropogeninės apkrovos priežastys, atliktos ekonominė vandens naudojimo ir kaštų atsipirkimo už vandens paslaugas analizės. Taip pat identifikuoti vandens telkiniai, kuriuose yra rizika, kad nebus pasiekti BVPD keliami tikslai.

Svarbus žingsnis vystant duomenų ir informacijos apie vandens telkinių būklę surinkimo bei vertinimo sistemos formavimui UBR pagrindu buvo Valstybinės aplinkos monitoringo programos vandens dalies parengimas. Valstybinės aplinkos monitoringo programos vandens dalis parengta didžia dalimi vadovaujantis BVPD reikalavimais, pagal kurią suderintas monitoringo vietų parinkimas (priežiūros ir veiklos monitoringo vietos), analizuojamų parametrų ir sėmimo dažnių parinkimas. Taip pat atsižvelgta į vandenių apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių(91/676/EEB), dėl tam tikrų į Bendrijos vandenį išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos (76/464/EEC) ir dėl gėlių vandenių, kuriuos reikia saugoti arba gerinti jų kokybę, kad juose galėtų gyventi žuvys (78/659/EEC) direktyvų, Europos Bendrijos Tarybos sprendimo Nr. 77/795/EEB „Dėl keitimosi informacija apie Bendrijos paviršinių gėlių vandenių kokybę bendrosios tvarkos“, Stokholmo konvencijos dėl patvarių organinių medžiagų, Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo bei Helsinkio konvencijos dėl Baltijos jūros baseino jūros aplinkos apsaugos reikalavimus.

Kuriant pažangią ir efektyvią vandens telkinių būklės vertinimo sistemą, 2004 m. buvo įsisavinti MIKE BASIN, MIKE 11 ir DAISY GIS matematiniai modeliai. Šių modelių pagalba

buvo vertinta vandens telkinių gamtinis fonas, teršalų apkrovos mastas, taršos šaltinių reikšmingumas, vandens telkinių, kurie gali nepasiekti vandensaugos tikslų, būklė. Šie rezultatai taip pat buvo naudojami parenkant tyrimų vietas veiklos monitoringui.

Tarpinstituciniam bendradarbiavimui ir visuomenės įtraukimui į UBR planų ir priemonių programų rengimą užtikrinimui parengtas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktas tvirtinti nutarimo projektas „Dėl Nemuno, Lielupės, Ventos ir Dauguvos upių baseinų rajonų koordinavimo tarybų sudėties ir nuostatų patvirtinimo“. Pagrindinis Tarybų uždavinys – suderinti valstybės, savivaldybių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų interesus nustatant vandensaugos tikslus, rengiant ir įgyvendinant upių baseinų rajonų priemonių programas ir valdymo planus. Nors Tarybų sprendimai bus tik patarimo pobūdžio, tačiau jie padės atsakingai institucijai už upių baseinų rajonų valdymą iš anksto numatyti galimus interesų konfliktus, išvengti netinkamų sprendimų, parinkti tinkamiausias priemones kuriant UBR priemonių programas ir valdymo planus.

Toliau buvo tęsiamas baseininės valdymo struktūros kūrimas tarptautiniame lygmenyje. Agentūros specialistai dalyvavo tolimesniame susitarimų rengime ir derinime su kitomis šalimis. 2004 m. pasiektos bendros pozicijos dėl dvišalio susitarimo projekto bendrų upių baseinų valdymo ir apsaugos srityje su Lenkijos Respublika. Dėl trišalio susitarimo tarp Lietuvos, Rusijos ir Baltarusijos pavyko suderinti tekstą su Baltarusijos Respublika ir laukiama Rusijos Federacijos veiksmų tęsiant derybas dėl trišalės sutarties parengimo ir pasirašymo. Buvo parengtos pastabos dėl Lietuvos Respublikos regionų ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities ilgalaikio bendradarbiavimo tarybos aplinkos apsaugos komisijos 2004-2005 metų darbo plano bei dėl Baltijos jūros Rusijos-Lietuvos bendros monitoringo programos. Su Baltarusijos Respublika buvo tęsiamas bendradarbiavimas Bendradarbiavimo ir saugumo Europoje organizacijos finansuojamo projekto „Dėl bendradarbiavimo siekiant vienodų kriterijų vertinant vandens telkinių būklę Nemuno baseine“ rėmuose. Įvyko vienas Baltarusijos ir Lietuvos Respublikų specialistų susitikimas dėl pasienio vandens telkinių bendrų vertinimo kriterijų suderinimo. Kartu su Lenkijos Respublikos atstovais taip pat organizuoti pasienio ežerų Balandžio ir Dunajevo bei Šešupės ir Šelmentos upių tyrimai, kurių tikslas – vertinimo metodų, laboratorijų interkalibracijos vykdymas, siekiant palyginti gautus tyrimų rezultatus bendruose baseinuose abiejose šalyse.

Su Latvijos Respublika bendradarbiauta pagal Techninio protokolo tarp Latvijos Respublikos aplinkos ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos dėl bendradarbiavimo įsteigiant ir valdant tarptautinius upių baseinų rajonus (pasirašytas 2003 m. spalio mėn.) nuostatas. 2004 m. vadovaujantis šio protokolo nuostatomis įvyko 2 darbo grupės susitikimai, kuriuose dalyvavo Aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai kartu su Aplinkos ministerijos, Lietuvos Geologijos tarnybos specialistais bei Latvijos Respublikos atitinkamų tarnybų darbuotojai. Šių susitikimų metu buvo svarstomi tipologijos, etaloninių sąlygų, GIS sluoksnių harmonizavimo ir kiti su BVPD įgyvendinimu bendruose baseinuose susiję klausimai.

Siekiant stiprinti nacionalinių institucijų pajėgumus baseininio valdymo srityje, 2004 m. buvo parengti 2 projektiniai pasiūlymai: Švedijos Vyriausybės fondų lėšoms gauti „Ventos ir Lielupės upių baseinų rajonų valdymo planų kūrimas ir nacionalinių institucinių pajėgumų stiprinimas“ ir Phare fondų lėšoms gauti „Nemuno upių baseinų rajonų valdymo plano parengimas ir nacionalinių institucinių pajėgumų baseininio valdymo srityje stiprinimas“. Pirmasis projektas prasidėjo 2004 m., antrasis projektas prasidės 2005 m. II ketvirtyje. Informacijos surinkimui apie pavojingas medžiagas, inventorizavimui jų išplitimo šalies vandens telkinių ekosistemose dar parengtas projektinis pasiūlymas „Pavojingų medžiagų identifikavimas“ Suomijos Vyriausybės fondų lėšoms gauti. Projektas prasidės 2005 m.

3.3.6. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio vidaus vandens telkiniams vertinimas.

Vykdamas Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytas atsakingos institucijos funkcijas nustatyta tvarka buvo parengta 11 atrankos išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV), patvirtinta 1 PAV programa, priimtas 1 teigiamas sprendimas dėl naujos hidroelektrinės statybos leistinumą ant Varduvos upės (Ventos baseinas) Mažaičių km. Mažeikių r. Atliktos PAV procedūros šioms planuojamos ūkinės veiklos rūšims – elektros energijos gamybai (7 atvejai), ežerų valymui (2 atvejai), polderių ar sausinimo sistemų rekonstrukcijai (2 atvejai).

Atlikus atranką dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo pritarta 3 naujų hidroelektrinių įrengimui prie esamų tvenkinių - prie Puodkalių tvenkinio ant Erlės upės (Lietuvos pajūrio upių baseinas) Skuodo r. sav., prie Kivylių tvenkinio ant Agluonos upės (Ventos baseinas) Akmenės r. sav., prie Bruknynės tvenkinio ant Šventelės upės (Žeimenos baseinas) Švenčionių r. sav.

Patvirtintos 5 Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų projektų poveikio aplinkai vertinimo deklaracijos planuojamai veiklai - Talkšos (Šiaulių m. sav.), Draudenių (Tauragės r. sav.) ir Kastinio (Varėnos r. sav.) ežerų valymui bei kitų vandens telkinių ir jų hidrotechnikos statinių tvarkymui. Deklaracijos buvo parengtos pagal 2003-2004 m. parengtus poveikio aplinkai vertinimo dokumentus.

2003 m. buvo pradėtos planuojamų statyti hidroelektrinių ant Nemuno upės PAV procedūros. 2004 m. jos buvo nutrauktos, nes kilus visuomenės nepasitenkinimui planuojama veikla, Lietuvos Respublikos Seimo narių iniciatyva buvo pakeistas Vandens įstatymas ir Vyriausybės nutarimu uždrausta užtvankų statyba ant ekologiniu ir kultūriniu požiūriu svarbių Lietuvos upių. Buvo aktyviai dalyvauta rengiant šiuos teisės aktų projektus, teikiami pasiūlymai užtvankų statybos reglamentavimo klausimais.

PAV skyriaus specialistai nagrinėjo Baltarusijos Respublikos teritorijoje ties Gardino miestu ant Nemuno upės planuojamos statyti hidroelektrinės galimą poveikį Nemuno upei bei dalyvavo Lietuvos Respublikos ekspertų darbo grupės darbe Minske nagrinėjant Baltarusijos specialistų parengtą Gardino HE poveikio aplinkai vertinimo medžiagą. Šiems klausimams aptarti kartu su suinteresuotų institucijų ir mokslo atstovais buvo surengta diskusija, aktuali informacija buvo pateikta masinės informacijos priemonėms. Taip pat buvo nagrinėtas Kaliningrado srityje Krasnoznamenške ant Šešupės upės planuojamos statyti hidroelektrinės galimas poveikis Šešupės upės baseinui.

Siekiant įvertinti Klaipėdos uosto gilinimo galimą įtaką Kuršių marių vandens druskingumui bei vandens druskingumo pokyčių įtaką Kuršių marių biologinei įvairovei surengtas tarpžinybinis pasitarimas, kuriame pranešimus skaitė ir mokslo institucijų atstovai. Numatytos gairės uosto aplinkos monitoringo programos tobulinimui, surenkamos informacijos apimtims.

Vadovaujantis aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. 587 (Žin., 2001, Nr. 105-3776) nustatyta tvarka buvo parengti pasiūlymai dėl sąlygų išdavimo 6 teritorijų planavimo dokumentams, 4 iš jų - hidroelektrinių įrengimui ant Šešupės upės (Šešupės baseinas) Puskelnių km. Marijampolės sav., ant Nemunėlio upės (Mūšos (Lielupės) baseinas) Biržų r. sav., ant Kražantės upės (Dubysos baseinas) Kelmės m., ant Kiršino upės (Nevėžio baseinas) prie Sidabravo tvenkinio Radviliškio r. sav. Įvertinus teisės aktais nustatytus aplinkosaugos reikalavimus, nepritarta Ūkio ministerijos užsakymu parengtam specialiojo planavimo dokumentui „Lietuvos hidroenergetinių išteklių naudojimo schema“. Nustatyti aplinkosaugos reikalavimai 15 vandens telkinių ir vandens naudojimo techninių projektų rengti. Parengtos išvados dėl 24 vandens telkinių ir vandens naudojimo techninių projektų atitikimo aplinkosaugos reikalavimams. Patvirtintos 7 tvenkinių naudojimo ir priežiūros taisyklės.

3.3.7. Reglamentuojant hidrografinio tinklo apsaugą buvo parengti 3 LRV nutarimų projektai, 6 aplinkos ministro įsakymų projektai. Nustatyta tvarka parengta ir atnaujinta

Pozicija dėl ES Tarybos išvadų dėl Potvynių rizikos valdymo. Potvynių prevencija, apsauga ir mažinimas projekto (ES Tarybos išvados patvirtintos 2004-10-14 Aplinkos tarybos posėdyje).

Vykdamas Klaipėdos ir Tauragės apskričių pasirengimo potvyniams ir potvynio padariniams šalinti programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 1485 (Žin., 2002, Nr. 93-3999, 2003, Nr. 84-3839), bei Kompleksinės Nemuno žemupio ir Kuršių marių vandens išteklių apsaugos ir racionalaus naudojimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 323 (Žin., 2002, 62-2545), buvo parengta užliejamų teritorijų skirstymo pagal užliejimo tikimybę schema ir Nemuno atšakų (Pakalnės, Skirvytės, Rusnaitės, Vytinės) bei Kuršių marių priekrantės akvatorijos gilinimo ir gylio palaikymo darbų rekomendacijos ir programa.

3.3.8. Pramoninė tarša.

3.3.8.1. Aplinkosauginis ženklavimas.

2004 m. buvo atliekami tolimesni darbai, diegiant ES eko-ženklą sistemą Lietuvoje ir siekiant Lietuvos Respublikos įmones paskatinti savo produktams - gaminiams ar paslaugoms siekti gauti Europos Sąjungos (ES) eko - ženklą „Gėlė“, kuris suteikiamas produktų grupėms - gaminiams ir paslaugoms. Agentūra buvo paskirta ES eko - ženklą suteikimo kompetentinga institucija. Taip pat dėl narystės ES nuo 2004 m. m. pasikeitė eko - ženklą suteikimo produktų grupėms kriterijų rengimo principai - dėl rengiamų prieš tai minėtų kriterijų yra rengiama šalies pozicija, o dėl parengtų kriterijų šalių ekspertai turi dalyvauti ES susitikimuose, priimant ES eko - ženklą suteikimo kriterijus. Kriterijai priimami dėl jų balsuojant Europos Komisijos Aplinkos generalinio direktorato, Tvarios plėtros ir integracijos direktorato G Europos Bendrijos Eko - Ženklo Reguliavimo Komite, įkurtame vadovaujantis „1980/2000 Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) dėl pakeistos Bendrijos ekologinio ženklą suteikimo sistemos“ 17 punktu.

2004 m. siekiant įvertinti Europos Komisijos parengtus ES eko - ženklą suteikimo penkioms gaminių grupėms: asmeniniams ir nešiojamiems kompiuteriams, plovikliams indams plauti rankomis, universaliems valikliams, valikliams pasižymintiems higieninėmis savybėmis ir tepalams bei turistų stovyklaviečių paslaugoms. Kriterijų projektus Agentūra parengė dvi Lietuvos Respublikos pozicijas (patalpintos Agentūros tinklalapyje), pritariant parengtiems Europos Bendrijos eko - ženklą suteikimo kriterijų projektams

Agentūra, kaip ES eko - ženklą suteikimo kompetentinga institucija, supažindina Lietuvos pramonės įmones ir asocijuotas struktūras su ES Komisijos sprendimais apie rengiamus ir parengtus ES eko - ženklą suteikimo kriterijus. 2004 metais pasiektas susitarimas su Lietuvos Pramonininkų konfederacija ir Lietuvos kaimo turizmo asociacija dėl išvadų pateikimo rengiamiems ES eko - ženklą suteikimo kriterijams.

Pramonės įmonių informavimui Agentūros, tinklalapyje yra talpinami pateikti ES Komisijos Sprendimai apie naujai paskelbiamus ES eko - ženklą suteikimo kriterijus, Lietuvos tekstilės instituto parengtas „Vadovas dėl ekologinio ženklą „Gėlės“ tekstilės gaminių sertifikato suteikimo“, kuriame išsamiai aptarta, kokius dokumentus turi pateikti įmonė, siekianti įgyti Bendrijos eko - ženklą gaminamiems tekstilės gaminiams, informacija apie Globalinį Ekologinį Tinklą, kuris vienija daugiau nei 23 pasaulio šalių eko - ženklą teikiančias kompetentingas institucijas.

Surinkta ir apibendrinta informacija apie rinkliavas, kurias Aplinkos apsaugos agentūra turėtų rinkti už paslaugas, suteikiant eko - ženklą sertifikatą produktų grupėms. Informacija pateikta Aplinkos ministerijai.

3.3.8.2. Taršos prevencija.

Siekiant pasiruošti leidimų išdavimui, dėl įvykusių įmonių perregistravimo ar ūkinės veiklos pasikeitimų, 2004 m. pradžioje atnaujintas Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių (TIPK taisyklių) (Žin., 2002, Nr. 85-3684) 1 –ojo priedo įrenginių sąrašas, patikslinant įrenginių projektinius pajėgumus.

Atlikus Regionų aplinkos apsaugos departamentų teritorijose esančių įmonių sąrašo patikslinimą, buvo identifikuoti 153 TIPK taisyklių 1 priedo įrenginiai, surinkta informacija apie įmonių veiklos vietą.

Siekiant padėti pramonės įmonių ir Regionų aplinkos apsaugos departamentų atstovams pasirengti paraiškų, TIPK leidimų išdavimui taikant ES geriausių prieinamų gamybos būdų (toliau - GPGB) atskiroms pramonės veiklos rūšims, teikimui ir jų vertinimui buvo organizuojami techninių darbo grupių pasitarimai. Šios darbo grupės buvo sudarytos vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 682 „Dėl Techninių darbo grupių geriausių prieinamų gamybos būdų informacinių dokumentų anotacijoms rengti nuostatų patvirtinimo“. 2004 m. buvo surengti 22 techninių darbo grupių pasitarimai.

Atlikus aktualių Lietuvos pramonės įmonėms GPGB informacinių dokumentų skyrių atranką bei techninio teksto vertimus į lietuvių kalbą, pagal patvirtintą struktūrą parengtos ES GPGB informacinių dokumentų anotacijos stiklo, popieriaus, cemento ir kalkių, intensyvios gyvulininkystės bei juodųjų metalų apdirbimo pramonės sektoriams.

Kadangi Lietuvoje nėra ketaus ir plieno gamybos, spalvotųjų metalų bei juodųjų metalų apdirbimo įmonių, kurios atitiktų TIPK taisyklių 1 –ojo priedo kriterijus, todėl 2004 metais šioms pramonės šakoms parengtas anotacijos sudaro tik ES GPGB informacinių dokumentų santraukos, kuriose pateikiama pakankamai informacijos apie GPGB ir taikomas taršos prevencijos priemonės.

Naftos perdirbimo techninei darbo grupei pritarus, naftos perdirbimo įrenginiams ES GPGB informacinio dokumento anotacija Lietuvoje buvo sudaryta iš ES GPGB informacinio dokumento santraukos bei techninės darbo grupės pasitarimų, kuriuose buvo aptarta paraiškos rengimo problematika taikant ES GPGB informacinį dokumentą, protokolų.

GPGB anotaciją tekstilės pramonei parengė Lietuvos tekstilės instituto specialistai.

ES GPGB informacinių dokumentų anotacijos dideliems kurą deginantiesiems įrenginiams, skerdykloms ir gyvulinės kilmės atliekų tvarkymui buvo parengtos ES finansuojamo projekto „Institucinių gebėjimų stiprinimas, diegiant ES reikalavimus cheminių medžiagų, GMO, TIPK ir klimato kaitos srityse“ metu.

Šio projekto rėmuose taip pat parengta horizontalaus ES GPGB informacinio dokumento „Bendrieji monitoringo principai“ anotacija. Šio dokumento taikomąją vertę sudaro tai, jog juo siekiama taršos šaltinių monitoringo duomenų palyginamumo ir patikimumo visoje Europoje, ypač vykdant įsipareigojimus dėl ataskaitų apie išmetamus teršalus teikimo Europos išmetamų teršalų registrui (EPER). Ūkio subjektų poveikio aplinkai monitoringas ir procesų kontrolės monitoringo klausimai dokumente nėra nagrinėjami.

Patvirtintas ataskaitų apie 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyvos 96/61/EB “Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės” įgyvendinimą rengimo ir teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašas, perkeliantis Europos Komisijos sprendimu 2003/241/EB patvirtintą ataskaitų teikimo klausimyną.

Derinant rengiamų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas su Tarybos direktyvos 96/61/EB “Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės” nuostatomis rengti pasiūlymai Triukšmo valdymo įstatymo projektui, Mėšlo ir nuotėkų tvarkymo žemės ūkyje LAND 33-2004 projektui ir kitiems teisės aktams.

Siekiant spręsti kvapų problemas suorganizuotas Aplinkos ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijų tarpžinybinis pasitarimas dėl kvapų iš TIPK taisyklių 1 – ojo priedo pramonės įrenginių reglamentavimo.

Atliktas trijų ES GPGB informacinių dokumentų – ES GPGB informacinių dokumentų tekstilės pramonei, intensyviai gyvulininkystei, bei dokumento apie bendruosius monitoringo principus - santraukų vertimų į lietuvių kalbą koregavimas.

Parengti projektiniai pasiūlymai Suomijos aplinkos ministerijai dėl projektų Eko-ženklų sistemos diegimui Lietuvos Respublikoje ir dėl TIPK keliamų reikalavimų įgyvendinimo maisto perdirbimo pramonėje.

3.3.8.3. Europos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 10 d. nutarimo Nr. 28 „Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) (EB) Nr. 761/2001 taikymo“ (Žin., 2002, Nr. 4 – 112) 1 punktu ir siekiant užtikrinti tiesioginį 2001 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) (EB) Nr. 761/2001 taikymą, buvo parengtas organizacijų, savanoriškai dalyvaujančių Europos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS), registracijos, registracijos sustabdymo, atnaujinimo ir atsisakymo įregistruoti tvarkos aprašas.

Surinkta ir apibendrinta informacija apie rinkliavas, kurias Agentūra turėtų rinkti už paslaugas, registruojant įmones EMAS registre. Informacija pateikta Aplinkos ministerijai. Europos Komisijos Aplinkos generalinio direktorato, Tvarios plėtros ir integracijos direktorato G prašymu, buvo parengtas 60 stambiausių Lietuvos pramonės įmonių sąrašas, kuriuose potencialiai gali būti diegiama EMAS, remiant šiam Direktoratui.

3.3.9. Tarptautinė ir tarpinstitucinė veikla.

Bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis. Su Latvijos Respublika 2004 m. bendradarbiauta pagal Techninio protokolo tarp Latvijos Respublikos aplinkos ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos dėl bendradarbiavimo įsteigiant ir valdant tarptautinius upių baseinų rajonus nuostatas. 2004 m. vadovaujantis šio protokolo įvyko 2 darbo grupės susitikimai, kuriuose dalyvavo Aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai kartu su Aplinkos ministerijos, Lietuvos Geologijos tarnybos specialistais bei Latvijos Respublikos atitinkamų tarnybų darbuotojai. Šių susitikimų metu buvo svarstomi tipologijos, etaloninių sąlygų, GIS sluoksnių harmonizavimo ir kiti su BVPD įgyvendinimu bendruose baseinuose susiję klausimai.

Agentūros specialistai dalyvavo tolimesniame susitarimų rengime ir derinime su kitomis šalimis. 2004 m. pasiektos bendros pozicijos dėl dvišalio susitarimo projekto bendrų upių baseinų valdymo ir apsaugos srityje su Lenkijos Respublika. Dėl trišalio susitarimo tarp Lietuvos, Rusijos ir Baltarusijos pavyko suderinti tekstą su Baltarusijos Respublika ir laukiama Rusijos Federacijos veiksmų tęsiant derybas dėl trišalės sutarties parengimo ir pasirašymo.

2004 m. buvo tęsiamas bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis tarpvalstybinių vandens telkinių monitoringo ir pasikeitimo informacija srityje su Lenkija, Baltarusija bei Rusijos Federacija.

Agentūra parengė 10 **bendradarbiavimo sutarčių tarp AM ir mokslo ir studijų institucijų**. Šiomis sutartimis siekiama efektyviau panaudoti šalies mokslinį potencialą ir skatinti bendradarbiavimo procesą tarp mokslo ir valdymo institucijų bei jį formalizuoti, parengė bendradarbiavimo aplinkos kokybės valdymo klausimais sutartis. Sutartyse numatyti šalių įsipareigojimai aplinkos duomenų ir informacijos rinkimo, analizės, mokslinio vertinimo bei informacijos mainų ir ekspertizės srityse, susijusiose su atitinkamų mokslo ir studijų įstaigų

tyrimų kryptimis ir kompetencijos specifika, taip pat numatyta galimybė, kad mokslo ir studijų įstaigos atstovautų AM įvairiose aplinkosaugos srityse.

Agentūros specialistai 2004 metais dalyvavo 24 **tarptautiniuose projektuose ir programose** (7 priedas). Šiose projektuose ir programose dalyvauta pačiu įvairiausiu statusu – nuo asistentų iki projektų vadovų. Projektų ir programų galutiniame rezultate buvo sudaryti žemėlapiai, metodikos, patvirtintos tvarkos, parengti leidiniai ir pan.

Vienas svarbiausių 2004 metais finišavusių projektų buvo „Lietuvos CORINE žemės danga-2000“. Nuo 1996 m. Lietuva dalyvauja Europos aplinkos agentūros organizuojamuose CORINE Land Cover (CLC) projektuose, kurie vykdomi įgyvendinant Europos Komisijos inicijuotą CORINE (Co-ordination of Information on the Environment) programą.

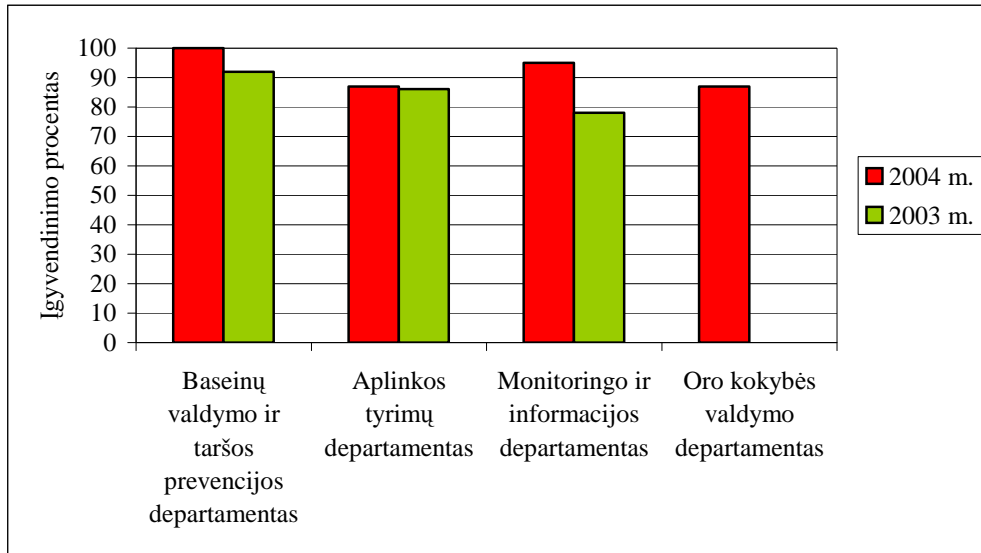
2004 metais buvo baigtas vykdyti “Lietuvos CORINE žemės danga-2000” projektas, kurio metu kosminio vaizdo pagrindu buvo atnaujinti Lietuvos žemės dangos duomenys bei nustatyti pokyčiai, įvykę per 1995-2000 m. laikotarpį. Tai suteikia galimybę stebėti įvairių procesų (urbanizacijos bei jos infrastruktūros plėtros, agrarinių teritorijų, miškų ir kitų gamtinių teritorijų, pelkių ir vandens telkinių) vystymosi tendencijas Lietuvoje.

Projekto “Lietuva CORINE žemės danga-2000” GIS duomenys gali būti naudojami tarpvalstybiniu, nacionaliniu ar regioniniu (apskričių bei rajonų savivaldybių) mastu formuojant vieningą ES šalių GIS duomenų bazę, palengvinant regioninio (apskričių ir rajonų savivaldybių) valdymą, rengiant teritorijų (apskričių ir rajonų savivaldybių) planavimo bendruosius bei specialiuosius planus, vystant teritorijų valdymą upių baseinų principais, vykdant bendravalstybinį ar nacionalinį ypatingų ekologinių situacijų valdymą bei daugeliu kitų aplinkosaugos ir aplinkotvarkos aspektais.

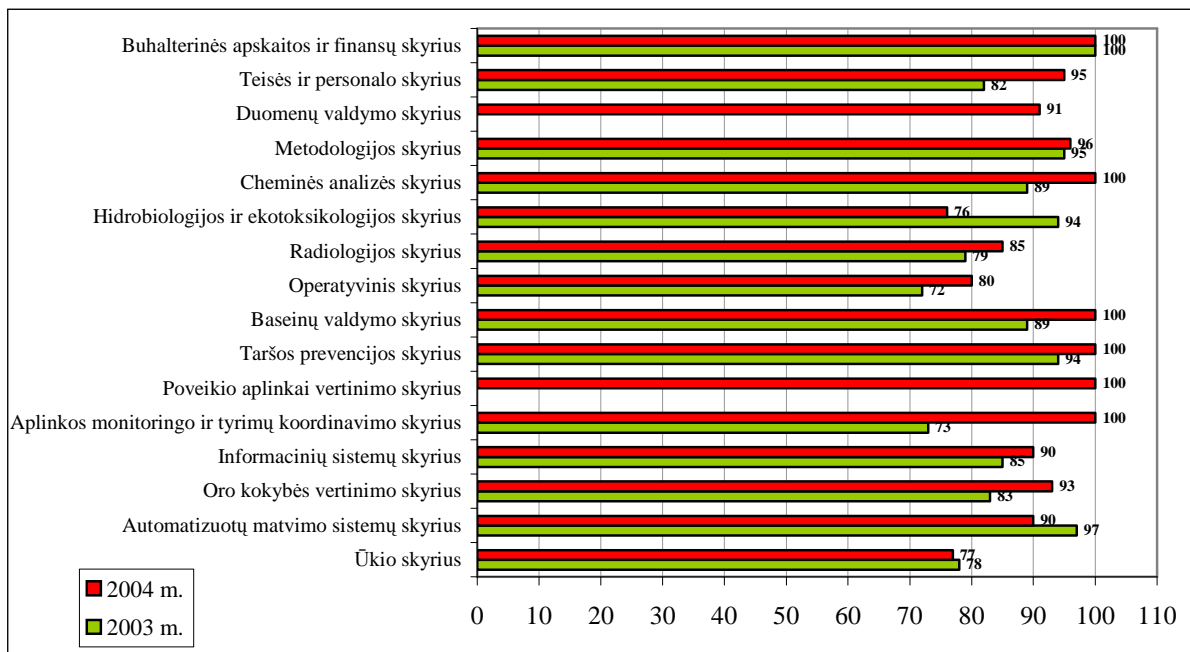
Agentūros darbuotojai 2004 metais dalyvavo 20 tarptautinių reguliarių darbo grupių veikloje, Agentūros specialistai vyko į beveik į 40 šių grupių susitikimų (8 priedas).

4. Veiklos statistika, darbo planų įvykdymo rezultatai.

4.1. Darbo planų vykdymo efektyvumas. 2004 m. Agentūros struktūriniai padaliniai įgyvendino daugumą priemonių, numatytų darbų planuose. Viso Agentūros mastu priemonės buvo įgyvendintos 92% (2003 m. - 85%) (3-4 pav.). Palyginti su 2003 metais priemonių įgyvendinimo rodiklis išaugo beveik visuose Struktūriniuose padaliniuose.

3 pav. Darbo planų vykdymo efektyvumas Agentūros departamentuose

4 pav. Darbo planų vykdymo efektyvumas Agentūros Struktūriniuose padaliniuose

4.2. Kvalifikacijos kėlimas. Agentūros direktoriaus 2004 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-30 buvo patvirtintas Agentūros valstybės tarnautojų 2004 metų mokymo planas. Didinant Agentūros veiklos efektyvumą, buvo tobulinami valstybės tarnautojų ir darbuotojų administraciniai gebėjimai. Valstybės tarnautojų mokymui buvo skirta 17 400 Lt arba 1,5% darbo

užmokesčio fondo. Pagal metinį mokymo planą kėlė kvalifikaciją 54 valstybės tarnautojai ir darbuotojai, t.y. 50% visų Agentūros valstybės tarnautojų ir darbuotojų.

Kvalifikacija buvo keliama pagal šias valstybės tarnautojų mokymo rūšis: įvadinis mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas. Įvadinio mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo seminarų akademinis lygis ir mokomoji medžiaga tenkino didžiąją dalį dalyvių. Du valstybės tarnautojai stažavosi ES šalių institucijose ir mokslo įstaigose: ES Jungtiniame tyrimų centre, Oksfordo universitete (Didžioji Britanija).

9 lentelė. Valstybės tarnautojų mokymas

Eil. Nr.	Mokymo programos rūšis	Seminarų skaičius	Dalyvių skaičius
1.	Įvadinis mokymas	42	7
2.	Kvalifikacijos kėlimas:		
	2.1. Mokymas pagal organizacijų lyderių (18-20 kategorijų) mokymo programą OLYMP	5,5	1
	2.2. Kvalifikacijos tobulinimas pasirengimo narystei ES srityse	8	8
	2.3. Kvalifikacijos tobulinimas struktūrinių fondų strateginio valdymo srityse	2	2
	2.4. Kvalifikacijos tobulinimas specialiųjų profesinių kompetencijų tobulinimo srityje	12	8
	2.5. Stažuotės profesinių kompetencijų tobulinimo srityje	2	2
	2.6. Anglų kalbos mokymas	2	26

4.3. Agentūros veiklos statistinė informacija

4.3.1. Dokumentų tvarkymas

4.3.1.1. „Propero“ sistemos diegimas. 2004 m. sausio mėn. Agentūroje įdiegta ir sėkmingai funkcionuoja elektroniniame ir popieriniame formate esančių dokumentų valdymo sistema „Propero 3.4.“, apimanti visą procesą nuo dokumentų sukūrimo iki jų archyvavimo. Kadangi sistema yra interneto naršyklės pagrindu, tai aplinka vartotojui yra pažįstama ir priimtina. „Propero“ leidžia stebėti dokumentų judėjimą ir apdorojimą realiame laike, taip pat stebėti su dokumentais susijusių terminų laikymąsi.

4.3.1.2. Dokumentai. 2004 m. Agentūroje buvo užregistruoti 2010 raštų, gautų iš įvairių valstybės institucijų, organizacijų ir įstaigų bei 101 piliečių prašymas ir skundas, Agentūros darbuotojai parengė ir išsiuntė 1606 raštus bei 72 pasitarimų protokolus. Per 2004 metus buvo parengta 797 Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus įsakymai, iš jų 123 veiklos klausimais, 184 personalo klausimais, 87 atostogų klausimais ir 403 komandiruočių klausimais. Palyginus su 2003 m. Aplinkos apsaugos agentūra gavo 7% daugiau bei parengė 15,7% daugiau raštų.

10 lentelė. Agentūros 2003 metų dokumentų apskaita

Dokumentai	2004 m.	2003 m.
Užregistruota gautų raštų	1910	1873
Užregistruota siunčiamų raštų	1606	1388
Užregistruota prašymų ir skundų	101	2003 m. buvo bendra registracija su gautais raštais
Užregistruota parengtų pažymų	15	20
Užregistruota tarnybinių pranešimų	26	24
Užregistruota įgaliojimų	8	20
Užregistruota veiklos įsakymų	123	127
Užregistruota pasitarimų protokolų	72	62
Parengta tyrimų protokolų	549	311
Parengta normatyvinių dokumentų	18	15

Dokumentai	2004 m.	2003 m.
Išduota leidimų	63	65
Parengta LRV nutarimų	5	3
Parengta LR aplinkos ministro įsakymų	40	50
Parengta atrankos išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV, patvirtintos PAV programos, priimta sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumą poveikio aplinkai požiūriu	45	40
Parengta ir suderinta techninių užduočių	22	22
Parengta kartoschemų	112	84

4.3.2. Analizės ir duomenys. Per 2004 metus buvo atlikta 15752 analizės, 1137 matavimai (9 priedas). Duomenų bazėse buvo sukaupta didelis kiekis duomenų: emisijos į orą - 1081 stacionarių šaltinių duomenys pagal 181 teršalą ir 28 parametrus; 831 mobilių šaltinių duomenys pagal 6 teršalus ir 2 parametrus, emisijos į vandenį duomenų - 1434 įmonių duomenys pagal 26 teršalus ir 46 parametrus bei vandens resursų naudojimą pagal 39 parametrus, duomenų apie atliekas - 564 įmonių duomenys pagal 10 parametrų, duomenų apie oro kokybę - sukaupta 90% visų galimų duomenų - 13 monitoringo stočių matuota 5-9 teršalų koncentracijos, duomenų apie upių vandens kokybę - 107 tyrimų vietos, 30764 rezultatai, radiologinis upių monitoringas - 14 tyrimų vietų, 82 rezultatai, ežerų vandens kokybę - 34 tyrimų vietos, 2692 rezultatai, radiologinis ežerų monitoringas - 5 tyrimų vietos, 84 rezultatai.

4.3.3. Lėšos.

11 lentelė. Agentūros lėšų poreikiai 2005 metams, palyginimas su 2004 metais (tūkst.)

	Analitinėi programai ir kokybės užtikrinimui (2004/2005)	Miestų oro kokybės monitoringo stočių eksploatacijai (2004/2005)	Ankstyvojo perspėjimo sistemos palaikymui (2004/2005)	Mobiliai oro kokybės laboratorijai (2004/2005)	Užsakomiesiems aplinkos monitoringo darbams (2004/2005)	2004 m biudžete skirta	Agentūros biudžete 2005m Poreikis/ skirta
Reagentai, filtrai, dujos, etaloninės medžiagos	166,9/ 226,7	10,8/ 20,7		0,5/ 0,8	390/1244	94,3	248,2 / 248,2
Laboratorijos ventilacijos eksploatavimas ir priežiūra	16,2/ 14					14,7	14 / 14
Prietaisų palaikymas	15/ 142,5	74,5/ 435,9	60/ 20	9/ 8		240,7	212,9/ 212,9
Prietaisų patikra	10/ 13,3	0,8/ 13,9	5/ 42	07/ 2,7		7,9	71,9/ 71,9
Interkalibracija	5/ 4,5	- / 28,5				1,4	4,5 / 4,5
Transportas (tik laboratorijų)	6,85/13,6	7,4/7,4	2,3/2,3	0,5/0,5		17,05	23,8/23,8
Užsakomieji aplinkos monitoringo darbai						-	1244/-

5. Išorės ir vidaus veiksniai, kurie galėtų įtakoti numatytus artimiausio laikotarpio prioritetus.

Privalumai: vidaus, teigiami

Didelis kvalifikuotų specialistų skaičius.

Efektyvi organizacinė struktūra.

Informatyvus tinklalapis.

Galimybės: išorės, teigiamos

Institucinis stiprinimas.

Visuomenės ir žiniasklaidos informavimo tobulinimas.

Bendradarbiavimo su ES ir tarptautinėmis organizacijomis didinimas.

Stažuotės ES institucijose.

Trūkumai: vidaus, neigiami

Naudojamų programinių įrangų nesuderinamumas.

Specialistų kvalifikacijos tobulinimui trūksta lėšų.

Grėsmės: išorės, neigiami

Didelis kvalifikuotų specialistų „nutekėjimas“ į kitas institucijas.

Nepakankamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas.

Prioritetai 2005 metams.

1. LR aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto parengimas.
2. Užtikrinti informacijos ir ataskaitų Europos Komisijai bei kitoms tarptautinėms organizacijoms pilną ir savalaikį pateikimą.
3. Leidinio „Aplinkos būklė 2004“ ir leidinio apie Lietuvos aplinkos būklės raidą 1990-2004 m. rengimas.
4. Tęsti pasyvių sorbentų tyrimų programą, siekiant patikslinti Lietuvos zonų ir aglomeracijų ribas bei jų sąrašą.
5. Užtikrinti atliekų apskaitos, nuotekų tvarkymo apskaitos, teršalų emisijų į aplinkos orą apskaitos informacinių sistemų kūrimo darbus.
6. Vystyti vandens būklės klasifikavimo sistemą, renkant ir analizuojant naujus duomenis bei dalyvaujant tarptautiniame interkalibracijos procese.
7. Padėti pasirengti regionų aplinkos apsaugos departamentams išduoti TIPK leidimus, taikant ES GPGB informaciniuose dokumentuose keliamus reikalavimus, tobulinti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų sistemą.
8. Užtikrinti informacijos apie aplinkos būklę bei jos prognozes pateikimą visuomenei per visuomenės informavimo priemones.
9. Pagal kompetenciją parengti priemones Kuršių marių vandens kokybės gerinimo priemonių planui.
10. Koordinuoti RAAD aplinkos kokybės kontrolės laboratorijų įrangos ir prietaisų bazės, atitinkančios akredituotai laboratorijai keliamus reikalavimus, sukūrimą.
11. Tinkamai pasirengti funkcijų, susijusių su cheminių medžiagų ir preparatų valdymu, perėmimui.